

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 4. JULI 2013

lev
bladet

62. ÅRGANG

Nick fik sin ret – til sidst

Pensionssager kan trække urimeligt ud

Hvad har Kalundborg egentlig gang i?

Kommunen med de mange nedskæringer

Katrinehaven SYD

Omsorgs- fabrikkerne

**På besøg i Katrinehaven
– nyt botilbud for
60 personer i Viborg**

STABIL HANDICAPHJÆLP

Vi støtter dig
hele vejen...

Faste medarbejdere af den rette støbning med god situationsfornemmelse og godt humør.

- ✓ **Alle former** for handicaphjælp
- ✓ Kun **erfarne** medarbejdere
- ✓ Hjælpere under konstant **uddannelse**
- ✓ Vi inddrager **netværk**, familie og nærmiljø
- ✓ Håndplukkede **stabile** hjælpere og vikarteam

Søger du stabilitet, så bør du kontakte plejedk ApS, da det er vores hoved-målsætning.

KONTAKT OS OG HØR MERE

Man-fre kl. 7.30-16.00 ring på tlf. 25 33 71 28
Weekend og efter kl. 16.00 ring på tlf. 20 94 61 57

Plejedk ApS · Lunikvej 30, 2670 Greve · cvr-nr.: 34883580 · www.plejedk.dk · tenna@plejedk.dk · fax: 43644266

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder**
– Et helt liv uden ferie
- 6 Nick fik sin ret til sidst**
– Fokus på "de glatte" pensionssager, som ikke altid kører den lige vej
- 11 Omsorgsfabrikkerne – Institutionslignende boligbyggerier vinder frem**
– Det ligner jo et plejehjem – Besøg på Katrinehaven
– Tvunget til at flytte
– Økonomiske stordriftsfordele? I hvert fald ikke for beboerne
– Kritik af skræmmekampagne – Interview med socialudvalgsformand
– Er det godt nok? – LEVs landsformand er ikke glad for udviklingen
- 28 Har Kalundborg Kommune gang i et korstog mod udsatte borgere?**
– Vi har set nærmere på kommunen med de mange besparelser
- 34 LEVs årsregnskab 2012**
- 49 LEV nyt**
- 50 Kort nyt**

Nye socialtilsyn vedtaget

Folketinget har vedtaget to lovforslag, der tilsammen skal sikre et mere professionelt tilsyn og bedre kvalitet på anbringelsessteder, botilbud og andre sociale døgntilbud for udsatte børn og voksne.

Vedtagelsen af lovforslagene skal konkret sikre de fem hovedpunkter i "Et nyt socialtilsyn": Oprettelsen og driften af de fem store socialtilsyn; dokumentationskrav til de sociale tilbud; at flere sociale tilbud omfattes af tilsynet; en whistleblower-funktion i hvert af de fem socialtilsyn; og at der gennemføres en ny godkendelse af alle omfattede tilbud, så det sikres, at også alle nuværende tilbud lever op til kravene.

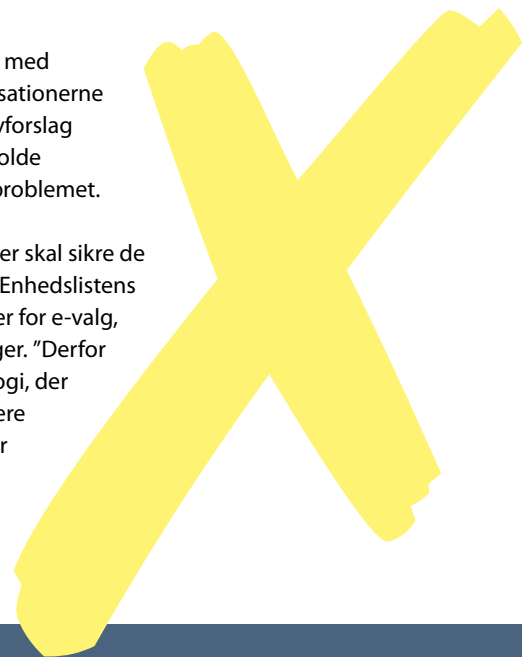

Flertal åbner dør på klem for e-valg

Folketingets kommunaludvalg vil have regeringen til at finde en løsning, så handicappede kan stemme anonymt. "Udvalget opfordrer regeringen til at arbejde for, at flere vælgere med handicap får mulighed for at stemme uden hjælp fra andre for derved at forbedre deres stemmehemmelighed," skriver udvalget i en beretning.

Mange handicappede kan i dag kun stemme med assistance fra en hjælper, og handicaporganisationerne havde håbet på, at regeringens nu forliste lovforslag om at give kommunerne mulighed for at afholde elektroniske valg havde givet en løsning på problemet.

Det er dog ikke sikkert, at det er elektronik, der skal sikre de handicappedes stemmehemmelighed, siger Enhedslistens it-ordfører Stine Brix, der har været kritisk over for e-valg, for der er en del sikkerhedsmæssige udfordringer. "Derfor kan det sagtens være, at det bliver lavteknologi, der er vejen frem her. Det kunne for eksempel være noget med blindskrift eller plastiktavler," siger Stine Brix, der ikke vil gisne om, hvornår en løsning kan være klar.

UDVIKLINGSCENTRET PÅ KOFOEDSMINDE

Hvad er Kofoedsminde egentlig for et sted? Ja, det er en behandlingsinstitution for voksne, domsanbragte personer med udviklingshæmning. Men hvordan er det at være der? Og hvad er mulighederne for at få arbejde og undervisning, mens man er der?

Det er nogle af de spørgsmål, som forstander Hans Christian Hansen har sat sig for at besvare med bogen *Udviklingscentret på Kofoedsminde*. Her kan man i tekst og billeder læse om de forskellige arbejds- og undervisningstilbud, som Udviklingscentret tilbyder beboerne.

*Udviklingscentret på
Kofoedsminde
Hans Christian Hansen
Udgivet af Region Sjælland*

Et helt liv uden ferie

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Sommerferien står for døren. For nogen er den måske allerede begyndt. For de fleste er det noget, som vi forbinder med afslapning, en tur på stranden, udlandsrejser eller en tur i sommerhuset. Men for en stadigt voksende gruppe mennesker med udviklingshæmning er sommerferien noget, som kun foregår derhjemme i deres bofællesskab. Vel at mærke år efter år.

Gennem en årrække har der udviklet sig en problematisk praksis i rigtig mange bosteder landet over, hvor beboerne opkræves betaling for udgifterne til det støttepersonale, som er en afgørende forudsætning for, at de kan komme af sted på ferie – typisk en ferie, som består af fem dage i sommerhus i Danmark sammen med nogle af medbeboerne i bostedet. Vi taler ikke blot om personalets rejse- og opholdsudgifter, men om hele udgiften til deres løn. Og som vi har berettet om flere gange på lev.dk og her i bladet, betyder det, at fem dage i sommerhus kan løbe op i nærheden 20.000 kroner pr. næse.

Den slags brugerbetaling er ulovlig. Det har flere og flere kommuner efterhånden erkendt. I Danmark har vi ikke brugerbetaling på den nødvendige hjælp, som følger af det at have et handicap.

Nu viser det sig, at flere kommuner har truffet den helt absurde beslutning, at svaret på den årelange, ulovlige brugerbetaling er, at borgerne slet ikke kan få kommunens hjælp i forbindelse med den årlige sommerferie. Hvis man har brug for hjælp i denne forbindelse, må man selv købe den privat (hvilket faktisk er lovligt). Det er grotesk.

Jeg er helt med på, at nogle udviklingshæmmede faktisk har været i stand til at betale de vanvittigt høje feriebetalinger. Men denne del af gruppen bliver hastigt mindre i disse år. Det har primært to årsager:

- For det første bliver stadigt færre af de gamle "klassiske botilbud" opført efter Servicelovens

§108. De erstattes i hastigt tempo af boliger efter almenboliglovgivningen. Det er der mange fordele ved – ikke mindst en forbedring af boligstandard og borgerens lejerrettigheder. Men det betyder samtidigt, at mange udviklingshæmmede har fået markant højere huslejer. Ikke sjældent i nærheden af 8-9.000 kroner om måneden.

- For det andet har ændringen af førtidspensionen tilbage i 2003 betydet en markant forringelse af de økonomiske vilkår for udviklingshæmmede med denne "nye" førtidspension. Det månedlige rådighedsbeløb er for mange ganske lille, og det giver ingen mulighed for at spare 20.000 kroner op til fem dage i sommerhus. Andelen af udviklingshæmmede på "den nye førtidspension" vil i sagens natur vokse gradvist de kommende år.

Som det fremgår, vil der altså uden tvivl blive færre og færre, som overhovedet har mulighed for at spare 20.000 kroner sammen til en uge i sommerhus. Med den nuværende praksis – uanset om det er den ulovlige kommunale brugerbetaling eller den (lovlige) private tilkøbsmodel – vil vi således stå med en kraftigt voksende gruppe af udviklingshæmmede, der kan se frem til et helt liv uden selv den mest beskedne ferie.

Men jeg synes faktisk ikke, at det afgørende er, om borgeren er i stand til at betale 20.000 kroner for fem dage i sommerhus. Det afgørende er, om det overhovedet er rimeligt, at man skal betale en kæmpe ekstra-pris for sin ferie, fordi man har et handicap. At der findes nogen, som synes det er rimeligt, forbløffer mig faktisk en hel del.

"Det afgørende er, om det overhovedet er rimeligt, at man skal betale en kæmpe ekstra-pris for sin ferie, fordi man har et handicap. At der findes nogen, som synes det er rimeligt, forbløffer mig faktisk en hel del."

Nick vil aldrig blive i stand til at forsørge sig selv. Alligevel fik han afslag på at rejse en sag om førtidspension, da han fyldte 18 år. Først efter to anker og en kommunal karusseltur fik han medhold efter et forløb, som bekymrer Landsforeningen LEV

Han fik sin

— til sidst

Da Nick Aagaard Dranig i november sidste år fyldte 18, var det åbenlyst for de fleste, at han skulle have førtidspension.

Men ikke for alle.

Tre dage efter Nicks fødselsdag gav Center for Erhverv, Kultur & Beskæftigelse i Faxe Kommune nemlig den unge mand med udviklingshæmning afslag på overhovedet at rejse en pensions sag.

”Det vurderes, at alle muligheder ikke er udtømte, og der mangler en beskrivelse af din funktionsevne og erhvervsevne”, lød forklaringen til Nick, der – som det hedder i hans papirer – er ”udviklingshæmmet i middelsvær grad” og fagligt og socialt vurderes til at fungere som en seks-årig.

NYE OPLYSNINGER VAR GAMLE

Afslaget blev i første omgang givet efter en forkert paragraf, men selv da det blev ændret, var resultatet det samme – og Nicks forældre, Joy Dranig og Jan Aagaard, ankede afgørelsen med hjælp fra Landsforeningen LEV. Her blev det blandt andet understreget, at Nick – der

hverken kan læse, skrive eller regne og har brug for fast struktur i hverdagen – ikke har erhvervs- og uddannelsesmæssige ressourcer at trække på.

På den baggrund blev Nick i marts bevilget førtidspension med virkning fra 1. februar i år.

”Der er fremkommet nye oplysninger”, skrev kommunen.

Men den beslutning var heller ikke i orden, og efter endnu en anke sadlede Faxe helt om. Midt i maj – et halvt år efter Nicks fødselsdag – blev han tildelt førtidspension med virkning fra 1. december sidste år.

De oplysninger, der i marts blev beskrevet som ”nye”, var nemlig – som kommunen formulerede det – ”allerede tilgængelige i Jobcentret i november måned 2012”.

På det første møde vidste man altså godt, at Nick blandt andet ifølge en såkaldt arbejdsevne-vurdering og en rapport fra Faxe Kommunes eget børne- og familiecenter ikke er – og aldrig bliver – i stand til at forsørge sig selv. Den seneste psykologundersøgelse blev endda foretaget sidste efterår – og suppleret med en grundig beskrivelse af Nicks hverdag, som hans forældre havde lavet.

LEV: BEKYMRENDE

I Landsforeningen LEV er man langt fra imponeret over kommunens måde at håndtere sagen på.

– Enhver borger har ret til at rejse en pensionsansøgning. Derfor var det første afslag slet ikke korrekt. Derudover virker det ikke betryggende, at gamle oplysninger omtales som ”nye”, før man indrømmer, at man rent faktisk allerede havde dem, da sagen startede, siger politisk konsulent Dan R. Schimmell og fortsætter:

ret

- Sagsbehandlingen er bekymrende med tanke på de borgere i Faxe, der ligesom Nick aldrig bliver i stand til at tage et job og forsørge sig selv.

Dan R. Schimmell ser også sagen som endnu et eksempel på en kommune, der forsøger at trække en ellers "glat sag" i langdrag. Det er nemlig ikke første gang, LEV oplever sådan et forløb. Andre kommuner har foretaget tilsvarende krumspring – eksempelvis beskrev LEV Bladet sidste år en næsten identisk sag fra Sorø. Og Dan R. Schimmell forstår ikke de krumspring:

- Ankestyrelsen har utvetydigt slået fast, hvordan kommunerne skal håndtere disse sager. Og den afgørelse fra Ankestyrelsen havde Faxe Kommune da heller ikke indvendinger imod, da vi gjorde opmærksom på den i forbindelse med Nicks sag, siger han.

Joy Dranig, Nick og Jan Aagaard.

VI HAR OPLEVET HELE BEHANDLINGEN SOM GROTESK. OG VI ANER IKKE, HVORDAN DEN VAR LANDET, HVIS VI IKKE HAVDE SØGT HJÆLP HOS LEV"

– Joy Dranig

Nu kan han fortsætte på efterskolen

Nick er en rigtig samler. I det lille legehuse i Dalby mellem Haslev og Faxe gemmer han både sten og pinde, som han har fundet i naturen og båret med hjem.

- Stenene er fine, fordi de glinser. Især flintstenene er fine. Og pindene er gode at snitte i, forklarer den 18-årige dreng og hiver en kæp frem, hvor al bark er fjernet.

- Den her kan bruges som stok, siger Nick.

Han har ikke meget begreb om, at han har været hovedperson i en sag om førtidspension. Det har hans forældre – Joy Dranig og Jan Aagaard – til gengæld. Og de er – selvsagt – glade for, at udfaldet blev til Nicks fordel. Efter at sønnen endeligt er blevet tildelt førtidspension, er der nemlig råd til at forlænge hans ophold på den efterskole for unge med særlige behov, hvor han begyndte som elev sidste sommer.

- Vi havde ikke selv penge til at lade ham gå der et år mere. Nu kan han betale via sin førtidspension, og det er rigtig godt. Han er jo en noget stille dreng, men han har virkelig udviklet sine sociale kompetencer på efterskolen i Mern, siger Joy Dranig og Jan Aagaard.

De undrer sig såre over forløbet, hvor Nick efter det indledende afslag på overhovedet at rejse en pensionssag også fik nej til kontanthjælp, fordi han havde en børneopsparing.

- Vi har oplevet hele behandlingen som grotesk. Og vi aner ikke, hvordan den var landet, hvis vi ikke havde søgt hjælp hos LEV. Jeg er selv ordblind, og selv om jeg godt kan læse, har jeg altså svært ved at skrive. Og så er det problematisk at anke sådan en sag, siger Joy Dranig, der arbejder som bogholder i sin mands brolæggerfirma.

- Ja. Vi sidder tilbage med en fornemmelse af, at de snører folk, hvis de kan komme til det. Det er bekymrende i forhold til de forældre, som ikke har ressourcer til at overskue sådan en sag, supplerer Jan Aagaard.

Faxe: Alle behandles individuelt

Faxe Kommune var godt klar over, at Nick aldrig ville få et job på det ordinære arbejdsmarked. Til gengæld ønskede kommunens pensionsteam at undersøge, om der var plads til ham på det rummelige arbejdsmarked.

Sådan forklarer Lone Piil, afdelingsleder i Jobcenter Faxe, ønsket om at vurdere Nicks erhvervsmæssige evner.

- LEVs opfattelse var, at Nick ikke havde udviklingsmuligheder – og dermed heller ikke var i stand til at kunne forsørge sig selv gennem et arbejde. Men vi behandler alle ansøgninger om førtidspension individuelt og ikke ud fra, at bestemte handicap automatisk udløser førtidspension, siger Lone Piil og fortsætter:

- Og her ville pensionsteamet altså gerne vide, om der var en udviklingsmulighed i forhold til det rummelige arbejdsmarked. Det var der helt åbenbart ikke, og derfor er han tildelt pension uden yderligere foranstaltninger.

De "nye oplysninger", der henvises til i kommunens svar til Nick, var ifølge Lone Piil en funktionsbeskrivelse, som først blev inddraget i løbet af sagsbehandlingen.

Cafe Chaplin §103

Få et nyt arbejde
i trygge omgivelser

Vil du være en del af teamet
der står bag Helsingørs
mest populære cafe.

Henvendelse til Pernille Norre,
23 49 92 91. @: pernille@chaplin.as

Find mere info på STU Chaplin:
www.chaplin.as / www.cafechaplin.dk

☎ 23 49 92 91 mail: pernille@chaplin.as

Lundens Bondegårdsferie - handicap ingen hindring!

- Handicapvenlige lejligheder med bl.a. loftslift og hæve/sænke senge.
- Sansehave og sanserum.
- Legeplads.
- Heste, geder, kaniner, hunde og katte.
- Åbent landbrug hos den økologiske nabogård.
- Ren sønderjysk natur så langt øjet rækker!

*"Oplevelsesgaranti for alle
- med eller uden handicap!"*

www.lundensbondegardsferie.dk

Hvorfor nøjes med det næstbedste?

Mulighed for STU

- Skøn sønderjysk natur
- En dagligdag sammen med syv ligesindede
- Interessante og kompetencegivende moduler

LÆ-RESTEDET
MIKKELSHØJ
HÅNDEN PÅ HJERTET

www.mikkeshoj.dk

Bostedet Kirstinelund

-et trygt sted at bo

PWS Bostedet Kirstinelund, startede i 1999 og er specielt indrettet til personer med PWS - (Prader-willi syndrom).

Kjeldbjergvej 9, Vittrup • 6650 Brørup
Tlf. 75 38 80 42 • www.pws-kirstinelund.dk

2 ledige pladser

Foråret 2013 på Birkegården

- Vores projekt, "Mere kommunikation bedre relation" afvikles fuldstændig efter planen.
8 brugere har nu fået deres iPad i gang som dagbog.
Efter sommerferien sættes der yderligere 4 iPad i gang, så vi holder planen, og ultimo 2013 har 12 brugere fået udskiftet deres kontaktbøger med iPad's.
Projektet kan følges på vores hjemmeside: www.aktivitetscentretbirkegaarden.dk
- Vi har revideret vores uge skema, som også kan ses på vores hjemmeside. Som noget nyt har vi fået indføjet blå aktiviteter to gange om ugen. Det er en rigtig populær, hyggelig og sansestimulerende aktivitet. Ellers har der været rigtig mange fester hen over foråret. Værd at nævne er vores sommergrillfest, som holdes en gang årligt. Formålet med festen er, at de der er omkring brugerne (d.v.s. pårørende, personale på Birkegården og personale på bostederne) fester sammen med brugerne. I år blev festen krydret med Keld og Hilda. Ellers var der som sædvanligt grillet pattegris, fadølsanlæg, softicemaskine, kaffe og kage.
- Brugerbestyrelsen har haft rigtig travlt henover foråret, til dato har der været afholdt 7 bestyrelsesmøder. Emnerne har hovedsagelig været beslutning om indhold i vores forskellige store fælles aktiviteter. Men et gennemgående tema på hver eneste brugerbestyrelsesmøde har været: hvordan er tonen i huset ?
- Hvis nogen har lyst til at blive en del af vores hyggelige fællesskab, så har vi plads til yderligere 1 brugere her på Birkegården (§ 104).
Har du brug for små overskuelige rammer, er du mobil, har du brug for et aktivitets og samværstilbud, og har du lyst til at være en del vores fællesskab? så er Birkegården måske noget for dig.

Du er velkommen til at kontakte forstander Lise Jørgensen på nr. 3962 4117.
Yderligere oplysninger kan hentes på vores hjemmeside:
www.aktivitetscentretbirkegaarden.dk

Omsorgs- fabrikkerne

LEV har i årevis været meget kritisk over for store "institutionslignende" boligbyggerier til mennesker med udviklingshæmning.

Senest har LEV – sammen med DH – kritiseret Katrinehave-byggeriet i Viborg. De to handicaporganisationer har beskrevet byggeriet som et meget bekymrende eksempel på, at man er ved at vende tilbage til fortidens store centralinstitutioner. Institutioner, hvor udviklingshæmmede samles i noget, som ligner omsorgsfabrikker – stik imod alle handicappolitiske principper og FN's Handicapkonvention. Og både LEV og DH har understreget, at Katrinehaven ikke er en enlig svipser – men derimod blot det seneste eksempel på en helt forkert udvikling som man også har set lignende eksempler på i andre kommuner de senere år.

Hidtil har LEV først og fremmest baseret sin kritik af byggeriet på den lokale mediedækning og meldinger fra pårørende og de lokale LEV-folk i Viborg. Derfor besluttede vi i LEV Bladets redaktion at tage på besøg og se Katrinehaven med egne øjne og tale med nogle pårørende til de 60 nye beboere.

Vi har også talt med nogle af de ansvarlige lokale politikere og forholdt dem, hvordan de ser på byggeriet her 15 år efter, at institutionsbegrebet blev officielt ophævet.

Katrinehaven SYD

Det ligner jo et plejehjem

Katrinehaven er en samling spritnye boliger til mennesker med udviklingshæmning i Viborg Kommune. Hele 60 boliger er bygget sammen med lange gange, uden egen indgang og en række andre kendetegn, som leder tankerne hen på en moderne udgave af fortidens centralinstitutioner. LEV-Bladet har besøgt Katrinehaven og talt med pårørende til to af beboerne

LEV Bladets udsendte ankommer til Katrinehaven en tidlig, solrig formiddag i begyndelsen af maj måned. Vi er med toget fra Sjælland og må derfor tage en længere taxatur fra Viborg station. Katrinehaven ligger nemlig nær ringvejen i yderkanten af Viborg.

Vi har en aftale med pårørende til to af Katrinehavens beboere, Stig Balsby Andersen og Jakob Skjødt, som begge har indvilget i, at vi tager en snak med deres forældre – men som ikke selv har lyst til at deltage. Stig har tilmed givet os lov til, at interviewet kan foregå i hans lejlighed, mens han er i sit dagtilbud. Men alligevel kan taxaen ikke sætter os

af ved Stigs hoveddør, for sådan en har Stig nemlig slet ikke.

Byggeriet er i gule sten og i et plan og fremstår med et markant hovedindgangsparti og lange facadestykker. Det er umiddelbart vanskeligt at finde tegn på, at bygningen huser 60 individuelle boliger – indtrykket er snarere, at vi står over for et nybygget hovedsæde for en virksomhed med fremgang og vækst.

AT FINDE VEJ GENNEM GANGENE

Fra parkeringspladsen, hvor taxaen sætter os af, ringer vi på mobilen til Stigs forældre, som er i Stigs lejlighed. De tilbyder at hente os på parkeringspladsen,

da vi måske vil have vanskeligt ved at finde vej på egen hånd. Det tilbud tager vi straks imod, og nogle minutter senere møder vi Stigs forældre, Hanne og Ole Balsby Andersen foran byggeriet. For at komme hen til Stigs lejlighed bevæger vi os først gennem en fire-fem meter høj muret hvælving med "Katrinehaven NORD" påført med store bogstaver. Herefter går turen gennem det ene af Katrinehavens to indgangspartier og ind i en mindre entre, hvor der hænger en samlet plantegning over hele komplekset.

Fra entreen går vi videre af en cirka 80-100 meter lang buet gang med gulv-til-

Beboerne har ikke mulighed for selv at lave deres mad – eller for at være med til at tilberede den fælles mad.... Nu kommer maden bare på sådan en hospitalsvogn. De betaler nu for fremstillingen – altså lønnen til økonomaen."

– Ole Balsby Andersen

Til venstre Stigs forældre Hanne og Ole. Til højre Stigs lejlighed med "køkken" og derover dispensere på Stigs badeværelse med blandt andet desinfektionsmiddel, som Stig ikke har behov for.

loft glaspartier ud mod parkeringspladsen. Fra denne gang er der adgang til alle Katrinehavens i alt seks "fingre", kaldet klynger, som hver rummer ti lejligheder. Fra glasgangen er der også adgang til Katrinehavens centralkøkken, café og fællesvaskeriet – og endelig til det aktivitetscenter, som også er en del af byggeriet. Alt sammen under samme tag.

Fra den buede glasgang finder vi sammen med Stigs forældre frem til den

"finger", hvor Stig har sin lejlighed. Han har sin lejlighed på venstre side for enden af den cirka 40 meter lange, lino-leumsbelagte gang. På vores vej ned ad gangen passerer vi dørene til de øvrige lejligheder. Flere af lejlighedernes døre står vidt åbne, og der er frit kig ind i dagligstuerne, selvom der tilsyneladende ikke er nogen hjemme.

Inden vi når frem til Stigs lejlighed, passerer vi også en slags personalepult. Her

er der en kontorstol, en PC og en slags åbent chatol, hvor der hænger diverse af personalets huskesedler, beskeder og oversigter.

Nu er vi nået til Stigs lejlighed. Uden for døren hænger Stigs navneskilt og et foto, hvor han står foran sine forældres hus – et gammelt bondehus i nærheden af Viborg. Der hænger også en postkasse, men ifølge Hanne og Ole kommer der ingen postbude på Katrinehavens

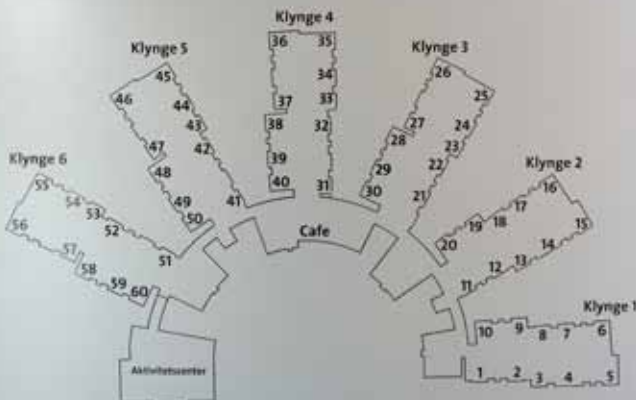
Badeværelset er i det hele taget mystisk indrettet. Det med, at der skal være sæbe, creme og spritdispensere på alle badeværelser - også hos dem der ikke kræver pleje på badeværelset. Det forstår jeg altså ikke. Det ligner jo et plejehjem."

– Hanne Balsby Andersen

**Omsorgs-
fabrikkerne**

Velkommen til Katrinehaven

gange. Posten modtages centralt og omdeles af det pædagogiske personale. Vi bliver budt på kaffe og får en guidet rundtur i lejligheden, som består af et rum, hvor skabe sørger for en delvis opdeling mellem Stigs "soverum" og en stue med TV, sofa og et par lænestole. Lejlighedens gulv har det samme lysegrå rengøringsvenlige linoleum, som gangene er belagt med.

CENTRALKØKKEN ER ENESTE MULIGHED

Ved døren ud til gangarealet er der noget, som ligner en køkkenniche med en håndvask og et køleskab, men selvom der er lidt bordplads ved siden af håndvasken, er der ingen kogeplade eller ovn. Over for "køkkennichen" har Stig et spisebord med fire stole.

Stigs lejlighed er ifølge Hanne og Ole Balsby Andersen nogenlunde magen til Katrinehavens øvrige 59 lejligheder, og så vidt de ved, er der ingen af beboerne, som har installeret egentlige køkkenfaciliteter. Når man bor i Katrinehaven modtager man sin mad fra centralkøkkenet, forklarer Stigs far.

- Beboerne har ikke mulighed for selv at lave deres mad – eller for at være med til at tilberede den fælles mad. De bliver ikke spurgt, om de vil være med i centralkøkkenet, i haven eller på vaskeriet. Nu kommer maden bare på sådan en hospitalsvogn. De betaler nu for fremstillingen – altså lønnen til økonomaen. I Stigs tidligere bofællesskab betalte de kun for madvarerne, og de kunne selv være med i køkkenet.

SÆBEDISPENSERE OG PLASTICHANDSKER

Lejligheden har et relativt stort badeværelse med sandfarvede fliser med hvid fuger i bruse-badsregionen. Stig bryder sig ikke om, at hans vasketøj blandes med de øvrige beboeres. Derfor ville han gerne have sin egen vaskemaskine og tørretumbler. Det var der imidlertid ikke etableret tilslutningsmulighed for i lejligheden, da han flyttede ind i nybyggeriet. Det er nu kommet på plads, men Stigs far fortæller, at der skulle en lang og bøvlet kamp til, før Viborg Kommune erkendte, at det var deres ansvar at få det etableret.

Ved siden af badeværelsets håndvask er der fastmonteret tre dispensere med henholdsvis sæbe, desinfektionsmiddel og håndcreme. Dispenserne er markeret med hver sin farve, og ved siden af dem hænger en automat med papir til at tørre hænderne i – under den hænger kurven til brugte papirservietter. Oven over dispenserne er der desuden fastmonteret holdere med æsker med to slags plastichandsker – blå og hvide.

Det mærkelige ved alt dette udstyr på Stigs badeværelse er imidlertid, at han ikke bruger noget af det. Stig har sin egen håndsæbe og håndklæde, og han har i øvrigt kun brug for personalets hjælp i form af guidning i forbindelse med sin hygiejne. Alligevel er udstyret angiveligt fastmonteret som standard i samtlige 60 badeværelser i Katrinehaven.

Det synes Stigs mor, Hanne, er noget af det, som får Stigs lejlighed til at ligne noget fra et plejehjem for meget gamle mennesker:

- Badeværelset er i det hele taget mystisk indrettet. Det med, at der skal være sæbe, creme og spritdispenser på

Så nu har personalet fundet på, at beboerne skal "holde pause" i deres lejligheder, så pædagerne kan spise i fællesrummet i fred. De (beboerne) får udleveret en slags ur, hvor de kan se, hvornår de igen må bruge deres eget fællesrum, og hvornår personalet igen må forstyrres."

– Ole Balsby Andersen

Stigs forældre, Hanne og Ole, viser et af de ure, som Stig og de andre beboere får udleveret, så de kan se, hvor lang tid de skal holde "pause", mens personalet spiser mad i beboernes fællesrum og derfor ikke vil forstyrres.

alle badeværelser - også hos dem der ikke kræver pleje på badeværelset. Det forstår jeg altså ikke. Det ligner jo et plejehjem.

SPØRG FØR DU GÅR UD

Efter kigget i Stigs badeværelse sætter vi os omkring sofabordet og begynder snakken om indflytningen, Stigs tidligere bofællesskab og de hidtidige erfaringer med at bo i Katrinehaven. Fra sofahjørnet har vi udsigt gennem terrassedøren til en lille indhegnet terrasse.

Da vi på et tidspunkt holder en lille pause i snakken og vil trække lidt frisk luft på terrassen, opstår der lidt usikkerhed om, hvorvidt det kan lade sig gøre sådan uden videre. Hanne forklarer, at vi først skal sørge for at orientere personalet om, at vi åbner døren til Stigs terrasse - der er nemlig en alarm hos personalet, som går i gang, så snart en af de 60 beboere åbner deres egen terrassedør. Så personalet skal lige vide det på forhånd, inden nogle af beboerne går ud på deres terrasse, forklarer Hanne.

PÅRØRENDE: ET FLOT OG MODERNE PLEJEHJEM

I snakken omkring kaffebordet er Hanne og Ole ret klare i deres vurdering af Stigs nye bolig. På den ene side er det jo rart med Katrinehavens flotte hvide vægge og nye, moderne faciliteter. Men Hanne og Ole synes ikke, at Katrinehaven og Stigs lejlighed fremstår som et hjem: - Det er mere et plejehjem end et hjem. Bare gangene giver et helt forkert indtryk. Hvis man skal være lidt skarp, så kan man sige, at der er mere hyggeligt på intensivafdelingen på Viborg Sygehus.

Agnete Skjødt, som er mor til Jakob, og som støder til samtalen lidt senere, er derimod mindre kritisk over for byggeriet. - Jeg er faktisk godt tilfreds med bygningerne. Det er pænt, synes jeg. Men det er for stort med 60 beboere. Jeg havde faktisk ikke rigtig tænkt over, at der ikke er selvstændig indgang, men det generer vist heller ikke Jakob.

Løbende i samtalen kommer Hanne og Ole ind på en række forhold omkring

samspelet mellem personalet og beboerne. De fortæller blandt andet, at flere af de medarbejdere, som er "flyttet med" til Katrinehaven fra de nedlagte bofællesskaber, har været meget kritiske over for, at man nedlagde de mindre botilbud, som flere af Katrinehavens beboere tidligere boede i. Men det er noget, som medarbejderne holder for sig selv, fortæller Hanne:

- Det er ikke noget, som de siger højt. Men det er tydeligt, at flere af de overflyttede medarbejdere ikke trives længere. Der er rigtig mange sygemeldinger, og det betyder jo, at der skal bruges alt for mange vikarer. Og hvis man taler med nogle af medarbejderne under fire øjne, så er de også bekymret for nogle af beboerne. De kan se, at nogle af dem ikke har det så godt, som før de blev flyttet.

FROKOST I BEBOERNES FÆLLESRUM

Da LEV Bladets udsendte og Hanne, Ole og Agnete har snakket sammen i en times tid, er det blevet tid til en bid mad. Der er købt højt belagt smørrebrød fra

Der hænger også en postkasse, men ifølge Hanne og Ole kommer der ingen postbude på Katrinehavens gange. Posten modtages centralt og omdeles af det pædagogiske personale.

**Omsorgs-
fabrikkerne**

en af Viborgs slagtere, og vi har fået lov til at indtage måltidet i beboernes fællesrum.

Fællesrummet er en lejlighed, der ligger et par døre henne ad gangen i forhold til Stigs lejlighed. Fællesrummet er tænkt som rammen om fællesskab, samvær og aktiviteter for beboerne i "Stigs finger" – eller klyngen.

Måske derfor har fælleslokalet lidt bedre køkkenfaciliteter, end der findes i Stigs lejlighed, blandt andet en ovn. Men så vidt Hanne ved, har køkkenet aldrig været anvendt til fælles madlavning, hvor beboerne kunne medvirke. Maden i Katrinehaven er jo noget, som centralkøkkenet tager sig af.

I den anden ende af fælleslejligheden er der et sofaarrangement med et TV. Ole fortæller, hvordan det foreløbig har taget mere end fire måneder at få TV-apparatet til at fungere, trods talrige opfordringer til at få det fikset. Det kan lyde som en mindre detalje, men Ole mener, at det manglende TV er med til at hæmme beboernes mulighed for at udvikle et fællesskab.

Faktisk mener både Ole og Hanne, at brugen af fællesrummet ligger meget langt fra de oprindelige tanker om fællesskab og samvær beboerne imellem – og støttet af personalet. Ole fortæller: - Tidligere – i Stigs gamle bofællesskab – spiste beboerne altid sammen med personalet. Og det var for det meste hyggeligt. Men her på Katrinehaven betyder centralkøkkenet, at personalet

skal betale ret meget for maden, hvis de skal spise med. Og det er der vist flere af medarbejderne, som er knotte over. Så nu har personalet fundet på, at beboerne skal "holde pause" i deres lejligheder, så pædagogerne kan spise i fællesrummet i fred. De (beboerne) får udleveret en slags ur, hvor de kan se, hvornår de igen må bruge deres eget fællesrum, og hvornår personalet igen må forstyrres. Og hvad er det egentlig for et signal, det sender? I hvert fald ikke, at det er *deres* – altså beboernes – fællesrum.

ER FÆLLESSKABET RØGET?

Hanne og Ole synes, at Stig har mistet meget af den mere hjemlige og fællesskabsorienterede stemning, som der var i hans tidligere bofællesskab. De fysiske rammer var ikke så nye og moderne, som i Katrinehaven, men de oplever, at personalekulturen og samspillet mellem beboere og personale har udviklet sig i en uheldig retning.

- Der er ingen grund til bare at kaste skylden på personalet. Mange af dem gør, hvad de kan i en travl hverdag. Men de mange skiftende vikarer og sådan nogle ting som centralkøkkenet får altså en betydning. Det påvirker kulturen på stedet, tror jeg.

Det med de mange skiftende vikarer genkender Agnete Skjødt også, som noget der har stresset hendes søn Jakob siden flytningen. Jakob bor sammen med ni andre beboere i en anden af Katrinehavens seks "fingre". Men Agnete mener, at der også har været mange gode ting ved, at Jakob er flyttet ind i Katrinehaven:

- Nu har han fået sin egen lejlighed, og det nyder han. Det, at han kan lukke sin egen dør. Men jeg synes stadig, at Jakob er fejlplaceret i den klynge, hvor han bor, og at jeg ikke blev ordentlig informeret om, hvem han kom til at bo sammen med. De andre beboere har nogle helt andre vanskeligheder end Jakob.

Nu er LEV Bladets besøg i Katrinehaven ved at være slut. Vi pakker notesblokkene i tasken og forlader Stigs lejlighed. På vejen tilbage slår vi lige et smut omkring Jakobs lejlighed. Den ligger i en anden af Katrinehavens "fingre", og undervejs i den buede glasgang passerer vi caféen. Dørene er lukkede, og det ser ud til, at der afholdes et møde, et kursus eller lignende for en mindre gruppe medarbejdere.

Efter et kig i Jakobs lejlighed, hvor Agnete blandt andet fortæller om Jakobs nye forkærlighed for at skrive tekster, der hænger nemlig lapper med ord overalt, forlader vi Katrinehaven samme vej som vi kom ind. Hen ad den lange buede glasgang, gennem entreen og til slut ud gennem den murede hvælving med "Katrinehaven NORD" påført i toppen.

Vi har nu afsluttet besøget i et kommunalt handicapboligbyggeri anno 2013.

Læs mere om Katrinehaven på Viborg Kommunes hjemmeside viborg.dk/katrinehaven.

Nu har han fået sin egen lejlighed, og det nyder han. Det, at han kan lukke sin egen dør. Men jeg synes stadig, at Jakob er fejlplaceret i den klynge, hvor han bor. De andre beboere har nogle helt andre vanskeligheder end Jakob."

– Agnete Skjødt

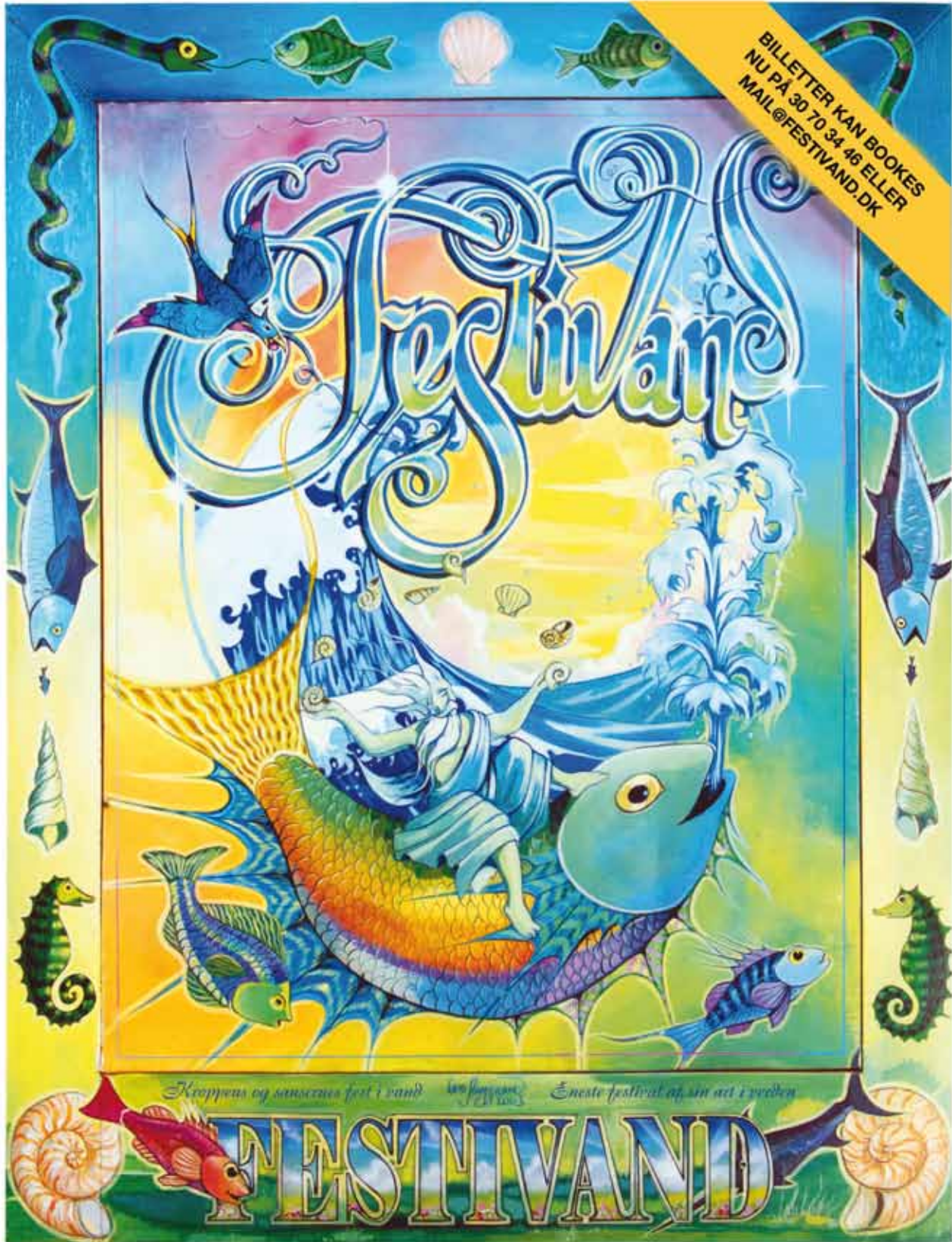

men kreativt et halvkantet, der viser om et smør-bombardement med masser af oplevelser, der kunne finde sted på kunstige breddegrader og støjlige udferdinger til kropslig udfordring.

Fest i Vand er næret på et helt særligt arrangement, som siden 1993 har været afholdt hvert år i uge 39. (Tiden Svømmehal ved Silkeborg) Måske mere en overbælt tælt ombygget, ud gæstene i den polypolke nye ikke møder en traditionel udspirende sammensætning.

Men, efter at have været i Torskov af ca. 1000 børn, unge og voksne, som blev forbløjet, hørte og påbegynde. Der er afholdt i Torskov og der har der 300 frivillige, som hjælper med at stille en gennemført fest i vand og tage det hele med sig.

**BILLETTER KAN BOOKES
NU PÅ 30 70 34 46 ELLER
MAIL@FESTIVAND.DK**

Kroppens og sansernes fest i vand *1993-2013* *Eneste festival af sin art i verden*

Tid: Uge 39, 2013. **Sted:** Them Svømmehal, Frisholmvej, 8653 Them. **Deltagere:** Fysisk og psykisk handicappede + hjælpere. **Pris:** Kr. 90,- pr. person for 3 timer. **Tilmelding:** Billetter kan bookes nu på 30 70 34 46 eller mail@festivand.dk. **Yderligere info:** Tjek www.festivand.dk. **Arrangør:** Foreningen Fest I Vand, Skolegades Børnehaven, Skolegade 18, Silkeborg

”

Ifølge de pårørende blev de på intet tidspunkt gjort opmærksomme på retten til at vælge et andet tilbud end Katrinehaven.”

Tvungnet

Processen omkring flytningen har ingen af de pårørende, LEV Bladet har talt med, været imponerede over. De kalder det med egne ord for en tvangsflytning

Både Stig Balsby Andersen og Jakob Skjødt, to af de nye beboere i Katrinehaven, kommer fra § 108-botilbud (dvs. længerevarende botilbud), og begge var meget glade for de steder, de boede. Derfor var de ikke glade, da de fik at vide, at de skulle flytte. Men beskeden fra kommunen var kontant. "Jeres nuværende bosteder skal lukke, og vi tager personalet med."

Derfor så de pårørende – som også er værger – ikke andet valg end at skrive under på det dokument, de fik fra kommunen, hvor de skulle godkende flytningen. Ifølge de pårørende blev de på intet tidspunkt gjort opmærksomme på retten til at vælge et andet tilbud end Katrinehaven. En rådgivning, som kommunen ellers er forpligtet til at give borgerne ifølge loven.

Agnete Skjødt, mor til Jakob, siger:

– Alternativet var at tage Jakob hjem, og det kan jeg ikke, så der var ikke noget valg.

Stig boede tidligere på botilbuddet Merkurvej. Et botilbud bestående af to grupper med fire personer i hver. Stig havde en lejlighed på 40 kvm., og der var et stort dejligt køkken/fællesrum. Han passede godt ind funktionsmæssigt, og de andre beboere brugte tegn til tale som han selv. Jakob boede tidligere i botilbuddet Kildevænget, der bestod af to huse med fem beboere i hver. Han havde som en af de eneste en lidt større lejlighed, mens de andre beboere havde værelser på 10-12 kvm. Også Jakob trivedes fint med de andre beboere.

Mens de pårørende på andre bosteder klagede og prøvede at forhindre flytningerne, så valgte både Stigs forældre, Hanne og Ole Balsby Andersen, og Jakobs mor, Agnete Skjødt, at sige ja. De mente ikke, at det ville føre til noget at klage, og det hjalp da heller ikke for dem, der gjorde det. Hanne siger: – Vi gjorde ikke stor modstand, da det jo allerede var bestemt. Vi havde fået en dato for, hvornår Merkurvej lukkede, så vi

BOFORMER

Der findes forskellige typer af boformer til mennesker med udviklingshæmning. Nogle tilbud er oprettet efter serviceloven, enten som et midlertidigt botilbud efter § 107 eller som et længerevarende botilbud efter § 108. Andre er bygget efter almenboligloven.

Når et botilbud er oprettet efter serviceloven reguleres betalingen for tilbuddet også efter denne lovgivning, hvilket blandt andet betyder, at der ikke kan ydes boligsikring eller boligydelse.

Andre tilbud er bygget efter almenboligloven eller friplejeboligloven. I begge tilfælde får man en lejekontakt. En bolig

bygget efter almenboligloven reguleres efter denne lov. En bolig bygget efter Friplejeboligloven reguleres efter lejeloven.

I begge boligformer betales boligindskud og husleje, ligesom der er mulighed for at få boligsikring eller boligydelse.

”

Der sidder ikke nogen med et eller andet forkromet overblik, og det havde jeg jo en ide om.”

– Hanne Balsby Andersen

til at flytte

valgte at være positive. Hellere medspillere end modspillere, tænkte jeg.

NU ER DET HER – SÅ KOM DA I GANG MED NOGET!

Da vi spørger om, hvad de overordnet mener om processen kommer svarene prompte.

Hanne: - Min første indskydelse var: "Der er ikke nogen, der har styr over en skid!"

Agnete: - Kommunen har været alt for dårlige til at informere. ALT for dårlige!

Hanne: - Der sidder ikke nogen med et eller andet forkromet

overblik, og det havde jeg jo en ide om, at hvis man ville noget som det her, så var man nødt til at have nogen med noget kapacitet oppe i hovedet til at have et overblik. Det var ikke eksisterende. Intet var som det var blevet lovet, da de kom. Det er da dårlig ledelse, ellers flyver det jo ikke sådan rundt!

Heldigvis er både Stig og Jakob nu faldet rimeligt godt til, og der er efterhånden kommet møbler rundt omkring. Nu mangler de så bare, at der bliver mulighed for at benytte alle de fine tilbud, som Katrinehaven blev "solgt" til dem på.

Som Hanne siger:

– Nu er det her – så kom da i gang med noget!

PERSONLIG STØTTE

Uanset hvilken form for bolig, en person med udviklingshæmning bor i, skal der udmåles hjælp til personlig pleje og omsorg, praktisk bistand, ledsagelse og socialpædagogisk støtte efter en individuel vurdering.

Såfremt en person skal visiteres til et botilbud, skal man rette henvendelse til den kommunale sagsbehandler. I forbindelse med visitationen til et botilbud, bør der tages hensyn til beboersammensætning, herunder beboernes funktionsevne og behov for hjælp.

Normeringen og det daglige arbejde kan variere i takt med, at beboergruppen ændres eller i takt med, at den enkeltes behov for hjælp, omsorg og pleje intensiveres.

Omsorgsfabrikkerne

Brugerne er i fokus på Carefestival

fagfestival på handicapområdet

MESSE C, Fredericia den 5. - 7. september 2013

BESØG CAREFESTIVAL

Nu kommer messen, der i tre dage sætter det gode liv i fokus, og hvor brugernes behov og interesser er temaet. Sæt kryds i kalenderen den 5. - 7. sept., når brugere og professionelle indkøbere samles til "Carefestival 2013" - en ny messe på handicapområdet arrangeret af MESSE C Fredericia i samarbejde med Danske Handicaporganisationer

Carefestival sætter fokus på nytænkning, innovation og erfaringsudveksling på handicapområdet, med det specifikke mål, at øge livskvaliteten og lette hverdagen for handicappede, langtidssyge og alle omkring dem.

Spændende program, oplev blandt andet

- Flere end 110 spændende stande
- Oplev ferietilbud, bilområde, nye trends mm.
- Skab din fremtid på innovationsområdet
- Stort festivalprogram, mød bl.a. Sys Bjerre, Thomas Ring og brugerbandet Bali på scenen, Teaterforestillingen "Giv mig asyl" med Nordhøj og Mungo Park.
- Prøv kræfter med handicapidræt på DHIF's stor idrætsområde
- Søren Holmgren - ildsjælen, der inspirerer, motiverer og vækker til eftertanke
- Oplev fotoudstillingen 8 towards 12 af fotograf Bo Nymann - En historie, fortalt i billeder, om viljestyrke, glæde, skuffelse, anerkendelse, livskvalitet og om aldrig at give op eller lade sig stoppe
- Gå hjem diskotek fredag...

... og meget mere

VI SES I FREDERICIA

DEN 5. - 7. SEPTEMBER 2013 FRA KL. 10.00 TIL 17.00

BESTIL DIN BILLET ONLINE
PÅ WWW.CAREFESTIVAL.DK
- INKL. DISKOTEK FREDAG

MESSE
FREDERICIA

MESSE C | Vestre Ringvej 101 | 7000 Fredericia | Tlf. +45 75 92 25 66 | www.messec.dk

DH
Danske Handicaporganisationer

SE HELE PROGRAMMET OG UDSILLERLISTEN PÅ
WWW.CAREFESTIVAL.DK

Økonomiske stordriftsfordele? – I hvert fald ikke for beboerne!

Til de møder, der blev holdt i forbindelse med lukningen af de gamle botilbud og flytningen til Katrinehaven, fik de pårørende flere gange at vide, at det hverken økonomisk eller servicemæssigt ville have den store betydning for beboerne at flytte til Katrinehaven. Det skulle dog vise sig, at det langt fra kom til at gælde for alle

Jakob Skjødt er en af de beboere, der ikke oplever nogen større ændringer i sin økonomi, da han flyttede ind i Katrinehaven. Jakob er på højeste førtidspension, det vil sige den gamle førtidspension, og derfor har han mulighed for at få en relativt høj boligydelse. Stig Balsby Andersen derimod er på den nye førtidspension (fra 2003). Og her er virkeligheden noget anderledes. På den nye førtidspension modtager Stig nemlig kun almindelig boligsikring, hvilket er en markant lavere ydelse end boligydelsen.

Stigs månedlige udgifter er steget fra 6.422 kroner i hans tidligere bosted Merkurvej til nu 9.617 kroner (alene huslejen er steget fra 1898 til 6881 kroner). Det vil sige en stigning på lige knapt 50 procent. Inklusiv boligsikring får Stig 12.393 kroner udbetalt, så der er 2.776 kroner tilbage om måneden, der skal dække tøj, sko, ferie, almindelige "lommepenge", og eventuelt forsikringer og pensionsopsparing.

- Det virker ikke, som om der er nogen på kommunen, der lige har prøvet at sætte sig ned og regne det igennem. Det burde de da vide, siger Ole Balsby Andersen, far til Stig.

Udover de almindelige udgifter går en stor del af Stigs penge nu til taxa, da Katrinehaven er placeret så langt udenfor centrum, at der ikke er busser om aftenen. Og Stig kan ikke færdes på egen hånd. Så når han skal ind til for eksempel det madlavningshold, som han går på en aften om ugen, så er der ikke

andre muligheder end at tage en taxa. Samme problem har mange af de øvrige beboere for øvrigt også.

Stig er meget glad for at være med til at lave sin egen mad. Det gjorde han tidligere, mens han boede på Merkurvej. Men Katrinehaven har et centralkøkken, der står for madlavningen, så der får han aldrig mulighed for at lave sin egen mad selv.

KOMMUNENS ØKONOMI

Hvordan kommunens økonomi har ændret sig er lidt mere ugenomsigtigt. Over for LEV Bladet fortæller socialudvalgsformand Mette Nielsen stolt, at kommunen har brugt 100 millioner kroner på byggeriet, men det er nok en sandhed med en hel del nuancer.

Katrinehaven er et alment boligbyggeri, og efter det regelsæt er det beboerne, som betaler langt, langt størsteparten af udgifterne til byggeriet over deres husleje.

Katrinehaven er forsynet med sit eget aktivitetscenter eller dagtilbud. Nogle beboere benytter fortsat et andet eksternt aktivitetscenter, men ifølge de pårørende er det meningen, at i hvert fald Katrinehaven Syds beboere skal benytte det interne aktivitetscenter. Viborg Kommune prøvede for eksempel at få Jakob til at skifte, men det fik hans mor sat en stopper for, selvom der skulle kæmpes

en del for at slippe for det interne tilbud. Han trives rigtig godt i det tilbud, han har brugt hidtil, siger Jakobs mor Agnete Skjødt.

Princippet om det daglige miljøskift har igennem mange år været en anerkendt del af "normaliseringen" og den danske handicappolitik. Spørgsmålet er dog, om det fortsat vil være muligt for beboerne at vælge aktivitetstilbud, der ligger uden for matriklen. I de senere år har der i hvert fald været en del eksempler på de såkaldte helhedstilbud, hvor boenhed og aktivitetscenter flyder sammen. Noget som blandt andre LEV har kritiseret for vil kunne føre til større isolation, mindre inklusion og lavere kvalitet i dagtilbudsindsatsen.

Selvom de ikke har det fulde overblik, er både Agnete Skjødt og Hanne og Ole Balsby Andersen dog sikre på, at der ligger økonomiske grunde bag ved beslutningen om at lukke de gamle bosteder og så bygge et nyt bosted til først 30, så 40 og til sidst 60 beboere.

Hvad siger processen om kommunens syn på jeres pårørende?

- Et ord – penge! Det er ikke andet. Det handler om penge, siger Agnete Skjødt.
- Ja, de er ligeglade med alt det andet, supplerer Ole Balsby Andersen.

Gammel versus ny førtidspension

Læs mere om forskellen på gammel og ny førtidspension og om muligheder og risici ved skifte fra gammel til ny i LEV 2 2013.

Omsorgs-
fabrikkerne

Socialudvalgsformanden:

Kritik er skræmmekampagne

Formanden for Viborg Kommunes socialudvalg Mette Nielsen (S) er stolt over Katrinehaven. Socialudvalgsformanden er ikke så optaget af det med institutionsbegrebets ophævelse og FN's Handicapkonvention – og hun forstår slet ikke den kritik, som LEV og nogle af de pårørende er kommet med af byggeriet

Vi møder Mette Nielsen og direktøren for Job og Velfærd i Viborg Kommune, Leif Gjørtz, i forbindelse med KL's Sociale temamøde i Aalborg. De har begge venligt fundet tid til et kort interview med LEV Bladet i en pause i programmet. Mette Nielsen starter med at forklare, at byggeriet af Katrinehaven er resultatet af en lang proces, hvor der både har været inddragelse af repræsentanter fra medarbejderne på området og fra pårørende:

- Det starter helt tilbage, før man lavede de første tegninger. Vi hørte både, hvad personalet og de pårørende havde af idéer – og alt det blev så rodet lidt rundt og kastet ned i en gryde. Og så fandt man så ud af at beslutte sig for at lave Katrinehaven – først med 40 pladser. Så blev det udvidet til at skulle blive 50 pladser, fordi der var noget ekstra stordrift i det.

Socialudvalgsformanden er generelt meget uforstående over for den kritik, som byggeriet af Katrinehaven er blevet

udsat for fra for eksempel handicaporganisationerne.

- Det her er jo blevet italesat, som om det er et stort byggeri med sovesale og den slags. Og det er jo rigtig, rigtig ærgerligt, for der er jo tale om seks små byggerier på én stor matrikel, hvor man ganske vist henter stordriftsfordelene. Men det er også korrekt, at der har været modstand fra nogle pårørende i starten. Men der er også pårørende som har været meget kritiske, som efterfølgende har været fremme og sige, at de godt ville revidere deres opfattelse. Fordi det var faktisk mest dem, som skulle vende sig til det nye.

PROCESSEN

Som det fremgår af en af de øvrige artikler om Katrinehaven her i bladet, så fortæller de pårørende, som LEV Bladet mødte ved besøget i Katrinehaven, at de oplevede, at deres voksne børn reelt blev tvunget ud af deres hidtidige botilbud og over i Katrinehaven. Der blev lagt et pres fra kommunen, som

handlede om, at man ikke skulle regne med at kunne få den fornødne hjælp, hvis man insisterede på at blive boende. For socialudvalgsformanden er spørgsmålet om oplevet tvangsflytning ikke så afgørende – det afgørende er den pædagogiske tilgang, når borgerne nu "skal flyttes".

- Når de pårørende taler om tvangsflytninger, så er jeg nødt til at sige: Hvis man bare siger, at min pårørende vil ikke flyttes, så må jeg bare sige, at det er jo ikke at komme med noget nyt fagligt. Og vi holder stadig på, at vi kunne lave en bedre specialisering ved at lave det store tilbud. Det her er jo en gruppe mennesker, som kræver en særlig god og velovervejet proces, når man skal flytte. Og jeg tænker, at det handler om pædagogisk tilgang – mere end det handler om at lave en skræmmekampagne over, at folk skal flytte.

FAGLIGHED

LEV Bladet konfronterer også Mette Nielsen med nogle af de pårørendes oplevelser af Katrinehaven som et plejehjem – mere end som et hjem for beboerne. Og også i forhold til det synes socialudvalgsformanden, at det er mere relevant at fokusere på de positive pårørende:

- Jeg tænker, at du har lavet noget research, hvor du åbenbart kun har truffet negative pårørende. Jeg er så i den heldige situation, at jeg har talt med nogle, der også kommer med positive tilkendegivelser. Altså, jeg tænker, at det her jo handler meget om, at man har lavet det her tilbud, og det man har lagt vægt på, det er at lave en øget specialisering (...). Det er vigtigt, at man har en faglighed, der bærer – og det tror jeg,

Der er også pårørende som har været meget kritiske, som efterfølgende har været fremme og sige, at de godt ville revidere deres opfattelse."

– Mette Nielsen, socialudvalgsformand

Er det godt nok?

AF SYTTER KRISTENSEN, LANDSFORMAND FOR LEV

man giver mulighed for at få styrket i en større enhed end i en lille.

Så spørger vi, hvad socialudvalgsformanden mon forestiller sig, at politikerne på Christiansborg havde i tankerne, da de afskaffede institutionsbegrebet på voksenområdet tilbage i 1998. Hvad var intentionerne – hvad ville man opnå?

Hertil svarer hun:

- I forhold til institutionsbegrebet – så tænker jeg, at det er noget, man bringer ind i en diskussion nu, hvor man faktisk får flyttet fokus fra, at der faktisk sidder nogle kommuner rundt omkring og forsøger at løse opgaverne på en god måde. Det det handler om er jo, hvordan vi får givet mest muligt velfærd for de penge, som er til rådighed.

- Og der har vi selvfølgelig også besluttet her i Viborg, at den der diskussion er ret svær, når I (LEV, DH m.fl.) bliver ved med at fastholde, at det her er en kæmpe institution med fælles sovesale. Nej, det er det ikke. Så kan der være kritik af, at gangene er for lange eller hvad ved jeg – men uanset hvad vi gør i den her diskussion, så vil man jo få kritik for at tænke nye løsninger.

LEV Bladets interviewer reflekterer et kort øjeblik over, hvornår LEV eller DH mon har talt om, at der var sovesale på Katrinehaven. Han funderer ligeledes over, hvordan socialudvalgsformanden mener, at man har tænkt nyt med etableringen af Katrinehaven – og om udvalgsformanden blot glemte det med intentionerne bag ophævelsen af institutionsbegrebet. Men interviewet finder som nævnt sted i en pause på KL's sociale temamøde, og tiden til en masse opfølgende spørgsmål er allerede rendt ud.

LEVs formand kommenterer socialudvalgsformandens svar i indlægget her på siden – se "Er det godt nok?"

Efter at have læst artiklerne om Katrinehaven her i bladet, sidder jeg tilbage med knugende erkendelse af, hvor skrøbelig nogle af de grundlæggende værdier i handicappolitikken åbenbart er. En erkendelse af, at kombinationen af en voldsom krisebevidsthed og en forfejlet kommunalreform i løbet af få år har bøjet pilen i det handicappolitiske kompas. Mere skulle der åbenbart ikke til i et af verdens rigeste samfund.

Da Serviceloven ophævede institutionsbegrebet på voksenområdet i 1998, vidste vi jo godt, at det ikke var noget, som ville blive omsat i praksis fra den ene dag til den anden. I LEV er vi realister, og vi har lært, at forandringer tager tid. Ofte lang tid. Samme realisme kendetegnede vores perspektiv, da Danmark ratificerede FN's Handicapkonvention i 2009.

Ophævelsen af institutionsbegrebet var ikke bare en teknikalitet. Tværtimod. Det var et vigtigt element i udpegningen af den *handicappolitiske retning*, som Danmark skulle forfølge fremover: Mennesker med handicap – ikke mindst mennesker med udviklingshæmning – skulle have krav på et

hjem ganske som alle andre, ikke en institution, der for dem selv og andre først og fremmest fremstod som en arbejdsplads, hvor nogen samtidigt bor.

Det er vigtigt at huske, hvorfor man dengang satte denne handicappolitiske retning. Det skete først og fremmest, fordi man ville tage afstand fra de totalinstitutioner, som havde kendetegnet behandlingen af mennesker med udviklingshæmning indtil da. Institutioner, som man både på lokalt og på centralt politisk niveau havde erkendt var ødelæggende for beboernes værdighed, deres integritet og deres ligestilling og inklusion. Og det ønskede man at gøre op med.

"BALLADEN OM IRLANDSVEJ"

Erkendelsen af "institutionen" som uegnet til livslang menneskebolig voksede især frem i løbet af 70'erne og 80'erne. En af de debatter, som jeg tror endte med at blive et vendepunkt, var "balladen om Irlandsvej". Irlandsvej – som endte med at komme til at hedde Sundbyvang – var en stor centralinstitution for udviklingshæmmede (dengang "åndssvage"), som var under forberedelse på Amager ved København i løbet af 1970'erne.

Fortalerne for byggeriet talte om beskyttelse, omsorg og specialisering – og modstanderne talte om inklusion, integritet og værdighed. Men trods

Omsorgs-
fabrikkerne

heftig debat, også internt i LEV, så endte Sundbyvang med at blive bygget med plads til hele 189 beboere og med LEVs velsignelse. Sundbyvang havde langt mere rummelige og moderne fysiske rammer end de gamle centralinstitutioner, som mange af beboerne kom fra. Men totalinstitutionens kendetegn var alligevel umiskendelige.

Kort tid efter at institutionen stod færdig, var der udbredt enighed om, at Sundbyvang var en fatal fejltagelse. Institutionen blev anset for håbløst forældet og problematisk for de små 200 mennesker, som skulle leve et helt voksenliv der.

Men der var det allerede for sent. Bygningerne stod der jo, og pengene var brugt. For de ansvarlige for denne fadæse var konsekvenserne til at overse. Måske lidt overfladiske ridser i den faglige eller politiske anseelse. For beboerne, derimod, var konsekvenserne anderledes indgribende og langvarige. De fik 30 års centralinstitutionsliv – i stedet for et liv i mere inkluderende og hjemlige boformer.

Mange af beboerne har sikkert fået en god tilværelse på Sundbyvang – men min påstand er, at det er sket *på trods af* den centralinstitution, de var blevet anbragt i, for eksempel på grund af dygtige pædagoger, der har formået at kompensere for nogle af "institutionens" indbyggede negative og umyndiggørende effekter.

HISTORIEN GENTAGER SIG

Jeg må ærligt indrømme, at jeg synes "historien om Sundbyvang" har nogle forbløffende ligheder med "historien om Katrinehaven". Dog med den mar-

kante forskel, at Danmark siden "balladen om Irlandsvej" har fået en fremsynet Servicelov og tiltrådt FN's Handicapkonvention.

Ligesom på Sundbyvang er der for de fleste af beboerne i det nye Katrinehaven naturligvis tale om fremskridt i den rent bygningsmæssige standard. Badeværelset er større, og væggene er flotte og nymalede, osv. For mange af beboerne er det også et fremskridt, at der er tale om et alment boligbyggeri, og at de derved får lejelovens udvidede beskyttelse set i forhold til boliger efter Servicelovens § 108. Det forstår jeg også godt, at både beboere og pårørende sætter pris på.

Men er det *godt nok* her i 2013? Er boliger med så krystallklare institutionspræg, som Katrinehaven, virkelig det visionære svar på fremtidens boliger for mennesker med udviklingshæmning? Jeg synes det ikke.

Jeg kan i artiklen "Kritik er skræmme-kampagne" her i bladet se, at det volder Viborg Kommunes socialudvalgsformand en del vanskeligheder at forklare, hvordan Katrinehaven harmonerer med institutionsbegrebets afskaffelse. Hun synes, at det er noget irriterende og irrelevant noget, som handicaporganisationerne kommer rendende med, og som bare sigter på at få "... flyttet fokus fra, at der faktisk sidder nogle kommuner rundt omkring og forsøger at løse opgaverne på en god måde".

Sådan kan man selvfølgelig betragte fundamentale handicappolitiske værdier. Men for mig fremstår det som et bedrøveligt, men meget tydeligt eksempel på den handicappolitiske armod,

som vi har oplevet flere steder siden kommunalreformen i 2007.

Fantasien om stordriftsfordele i form af totalinstitutioner, der yder hjælp til mennesker med udviklingshæmning, er tilsyneladende kommet på mode – igen. Socialudvalgsformanden trækker også stordriften frem som et selvstændigt argument. Men hvor findes dokumentationen for stordriftsfordelene egentlig? Selvfølgelig kan man via stordrift spare en nattevagt eller en vikar lige nu og her. Men hvad med de mange *stordriftsulemper*? Det historiske eksempel med Sundbyvang taler jo nærmest for sig selv her.

For mig at se er der ikke megen tvivl om, at Katrinehaven – og andre lignende nyopførte institutionsbyggerier – vil lide samme kranke skæbne som Sundbyvang. Når vi igen har fået repareret det handicappolitiske kompas på det her område – for det må jeg nødvendigvis tro på, at vi gør – så vil Katrinehaven stå som et eksempel på kortsigtet visionsløshed.

Det er dilemmafyldt for mig at kritisere Katrinehaven, som nu er blevet hjemmet for 60 mennesker i Viborg – for selvfølgelig vil de kunne få en god tilværelse, på trods af byggeriet. Men vi må stoppe de klare tendenser til at vende tilbage til fortidens institutionsløsninger. Jeg *håber* kommunerne vil lytte, men jeg tvivler desværre. Og derfor har jeg også ved flere lejligheder bedt både socialministeren og by- og boligministeren gribe ind. Jeg går ud fra, at hverken den nuværende socialminister eller by- og boligministeren ønsker et eftermæle som dem, der – på trods af viden om de nye institutions-agtige løsninger - ikke handlede i tide.

”

Jeg går ud fra, at hverken den nuværende socialminister eller by- og boligministeren ønsker et eftermæle som dem, der – på trods af viden om de nye institutions-agtige løsninger – ikke handlede i tide”

– Sytter Kristensen

Omsorgs-
fabrikkerne

Vi er et bofællesskab med plads til 16 beboere, som p.t. er i alderen 19 – 41 år. De bor i 3 forskellige boenheder, som hver især rummer fra megen hjælp til næsten selvhjulpen. Vi er en Almennyttig fond under tilsyn af Odder Kommune. Vore beboere arbejder på gårdens værksteder og har et aktivt fritids- og kulturliv. Livet på gården tager udgangspunkt i Rudolf Steiners menneskesyn.

Vore værksteder er: keramik, køkken og udehold. Udehold, der rummer træværksted, gartneri og æbleplantagen. Fritiden kan indeholde besøg i fitnesscenter, ridefysioterapi, svømning og bowlinghallen, samt ikke mindst musik-oplevelser i og udenfor Tornsbjerggård.

Vore værksteder har også plads til brugere, som ikke bor på Tornsbjerggård. Tornsbjerggård i et naturskønt område, grænsende op til Tornsbjergskov i Østjylland mellem Odder, Hundslund og Hovedgård. Vi har 19 km til Horsens og 28 km til Århus. Ønsker du at vide mere om Tornsbjerggård, kan du besøge vor hjemmeside:

www.tornsbjerggaard.dk

Mail: mail@tornsbjerggaard.dk

Tornsbjerggård...

Et bo- og arbejdstilbud for udviklingshæmmede

BRUGER - HJÆLPER FORMIDLINGEN

VI TILBYDER:

- Gratis rekruttering
- Vikarservice
- Ledsageordningen
- Helhedsløsningen til hjælpeordninger
- Borgerstyret personlig assistance (BPA)
- Specialpædagogisk støtteordning (SPS)
- Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)
- Alle administrative opgaver relateret til ovenstående

Ring og hør nærmere om, hvad vi kan tilbyde netop dig.

København

Århus

Tlf. 3634 7900

Tlf. 7026 2709

bhf@formidlingen.dk
www.formidlingen.dk

BRUGER - HJÆLPER FORMIDLINGEN

NÅR DU HAR BRUG FOR HJÆLP

Bliv klar til livet på din måde!

Ørnebjerg.dk

Miniferie/Weekendtilbud!

Nyd et ophold på Musholm Bugt Feriecenter med 2 overnatninger
Kaffe/the med kage ved ankomst (saft til børn)
2 x overnatning inkl. linnedpakke - 2 x morgenmadspose
1 x frokostpose - 2 x 2 retters overraskelsesmenu

Pris pr. person kun 1.594,-
Barn u/12 år: kun 769,-

Prisen er pr. person v/min. 2 personer i hvert hus. Forplejning leveres direkte til huset!

GÆLDER I
HELE 2013

MUSHOLM BUGT FERICENTER

Musholmvej 100, 4220 Korsør - tlf.: 70 13 77 00 - www.musholm.dk

SOLHJORTEN

Specialskole for udviklingshæmmede

TRIVSEL LÆRDOM UDVIKLING

SOLHJORTEN ER ET UNDERVISNINGSTILBUD
TIL UDVIKLINGSHÆMMEDE BØRN OG UNGE,
HVOR DER UNDERVISES UD FRA RUDOLF
STEINERS PÆDAGOGIK

UNDERVISNINGSFORLØBET TILRETTELÆGGES,
SÅ ALLE TRE DELE AF MENNESKET I LØBET
AF DAGEN FÅR TILSTRÆKkelig NÆRING OG
DERMED BRINGES I EN SUND OG HARMONISK
BALANCE.

Kålundsvej 24
3520 Farum

Tlf: 4495 4650
CVR.nr. 2635900

post@solhjorten.dk
www.solhjorten.dk

GHV

En sjov og udviklende arbejdsplads i trygge rammer.

BOGBINDERI, PROJEKTVÆRKSTED, KØKKEN,
MEDIEVÆRKSTED, TEKSTIL & DESIGN

Indflydelse på eget arbejdsliv, mulighed for netværk og
livskvalitet gennem sociale aktiviteter og samvær.

Gentofte Håndarbejdsværksted er en mindre arbejds-
plads efter SEL § 103, hvor den enkeltes interesser og
udvikling af kompetencer er i fokus. Værkstedet byder
på spændende udfordringer med oplæring i håndværks-
mæssige og kreative færdigheder.

Læs mere på www.ghv.dk

Gentofte Håndarbejdsværksted Teglgårdsvej 21 A
2920 Charlottenlund Tlf: 39 64 29 33
Mail: ghv@ghv.dk

Hvad har Kalundborg Kommune egentlig gang i?

Hjælpen til mennesker med handicap er kommet under beskydning – ikke mindst når det gælder indsatsen for mennesker med udviklingshæmning. En af de kommuner, der ofte dukker op med den ene mere absurde besparelse efter den anden, er Kalundborg. Og samtidigt synes kommunens borgmester at have indtaget rollen som en af bannerførerne i et korstog mod samfundets mest udsatte borgere. Vi har set lidt nærmere på, hvad det mon egentlig er, Kalundborg har gang i

Listen over ikke bare besparelsesinitiativer, men også en aggressiv holdning til borgerne med handicap, i Kalundborg er lang. Her er et udsnit: Kalundborg Kommune taber sager i ankesystemet, men bliver ved med at anke afgørelser – op til tre fire gange. Dramatiske nedskæringer på hjælpen til mennesker med udviklingshæmning, ingen støtte ved den årlige sommerhusferie, tvungen centralkøkkenordning så beboere i botilbud ikke længere kan være med til at lave deres egen mad, store indskrænkninger i aflastningsmulighederne og manglende eller mangelfulde handleplaner. (Se i øvrigt artiklerne på de følgende sider).

Der er ikke noget at sige til, at Kalundborg Kommune i flere omgange har fået kritik fra Statsforvaltningen for ikke at leve op til sine forpligtelser i forhold til en af de befolkningsgrupper, som har allermost behov for hjælp og støtte.

MARTIN DAMM

Borgmesteren i Kalundborg har i de seneste 3½ år heddet Martin Damm. Martin Damm har med sine og kommunens handlinger og udtalelser tydeligt signaleret, at kommunens tilgang til borgerne med udviklingshæmning, som bor i botilbud eller i øvrigt har brug for støtte i dagligdagen, langt fra er tilfældig.

Her er et udpluk af Martin Damms udtalelser...

Om Kalundborgs udgifter på 7,3 millioner kroner årligt til én sindslidende person:

”I dag må vi hverken låse døren eller tvinge denne borger til at tage medicin. Det medfører ekstremt store udgifter, som ikke nødvendigvis forbedrer den enkelte borgers livskvalitet. Samtidig betyder det, at der skal skæres ned på bevillinger til hundredvis af andre borgere i skoler og ældreboliger”

Sagt af Martin Damm til artikel i Jyllands-Posten.

”

Martin Damm. Foto: Kalundborg Kommune

Om kommunens kvalitetsstandard vedrørende aflastningsdøgn til pårørende til en hjemmeboende voksen person med udviklingshæmning, som blev indført i 2012. De nye regler begrænsede antallet af døgn til maksimalt 70 pr. år, hvilket kommunetilsynet ved Statsforvaltningen Sjælland senere kendte ulovligt:

”Man kunne få aflastningsdøgn i et meget stort omfang før. Vi har nu indført det serviceniveau, der cirka er i andre kommuner”

Sagt af Martin Damm i en artikel i Nordvestnyt

I samme sag har kommunens social-, sundheds-, og arbejdsmarkedsdirektør Kalundborg Kommune, Henrik Hauschildt Juhl, udtalt:

”Vi er 100 procent sikre på det vi gør. Ellers ville vi ikke gøre det”

Martin Damm og kommunen havde bare ”glemt”, at man ikke må sætte et maksimum, da der skal være en individuel vurdering i alle den type sager. Kommunen har da også tabt en ankesag – men dog ikke givet sig af den grund.

UNDER ANGREB

Mennesker med handicap og deres pårørende føler sig trængt op i en krog – under beskydning fra alle sider fra kommunen – fortæller Søren D. Hansen, LEVs kredsformand i Kalundborg:

Tvunget til mad leveret udefra i foliebakker

Kalundborg Kommune besluttede i 2010, at borgerne på kommunens bosteder skal have mad fra den kommunale madordning. Det blev meldt ud til bostedernes ledere og personale, at der ikke kunne ydes hjælp, såfremt maden kom fra andre leverandører. Motivet for den tvungne centralkøkkenordning var at spare på personalet i botilbud og samtidigt opkræve en højere kostbetaling hos borgeren, hvor der også betales for lønudgiften i forbindelse med madfremstillingen.

LEVs kredsformand i Kalundborg, Søren D. Hansen, klagede over madordningen til Statsforvaltningen, da begrundelsen alene var, at der skulle spares tre procent på kommunens generelle budget. Søren D. Hansen klagede også over, at der i forbindelse med ændringen af madordningen ikke blev foretaget en ny konkret og individuel vurdering af hans datter Pernilles behov for støtte og hjælp til tilberedning af mad. Den samme mangel på individuel tilgang galdt iøvrigt også for de andre beboere i botilbuddet. Sagen kører fortsat. Statsforvaltningen havde lovet et svar i løbet af maj, men det er ikke indløbet endnu.

I mellemtiden har kommunen besluttet, at madordningen skal modereres lidt, så der bliver mulighed for, at den enkelte igen kan være med til at tilberede kartofler og andre grøntsager til måltidet, mens resten leveres som micro-mad fra et storkøkken.

Den model giver Søren D. Hansen dog ikke meget for:

- Det er rigtig nok, at man på papiret har indført en mulighed for, at beboeren selv kan være med til at tilberede noget af maden. Men reelt har det dog ingen betydning, for med nedskæringen af personalet er der ikke tid til at købe ind med beboeren, og de har heller ikke tid til at hjælpe med tilberedningen af maden. Så man bruger frostvarer.

ANSTÆNDIGHED

Aflastning – ulovlig praksis

Kommunalbestyrelsen i Kalundborg besluttede i 2012 en såkaldt kvalitetsstandard for aflastningsdøgn for familier med en hjemmeboende søn/datter over 18 år. Ifølge den nye standard kan familierne maksimalt få aflastning 70 døgn om året. Hvis man har brug for mere end 70 aflastningsdøgn om året, bliver man henvist til at søge et permanent botilbud.

Aflastningsloftet blev fra flere sider erklæret ulovligt. Daværende formand for Dansk Socialrådgiverforening, Bettina Post, slog således i Nordvestnyt fast, at det i forhold til Serviceloven "er ulovligt bare at sætte et loft på 70 døgn". Der skal være en konkret, individuel vurdering af hver enkelt sag.

Også fra Landsforeningen LEVs side er Kalundborg Kommunes kvalitetsstandard på de 70 døgn blevet stærkt kritiseret. Blandt andet opfordrer LEV i en henvendelse til social- og integrationsminister Karen Hækkerup ministeren til at gribe ind over for Kalundborg Kommunes fremfærd.

Social-, sundheds-, og arbejdsmarkedsdirektør i Kalundborg Kommune, Henrik Hauschildt Juhl, afviste i Nordvestnyt den 20. oktober 2012, at kommunen med det nye loft ikke levede op til lovgivningen: "Vi er 100 procent sikre på det vi gør. Ellers ville vi ikke gøre det."

Kommunens beslutning om at indføre en kvalitetsstandard for aflastning på 70 døgn blev indklaget til Kommunitilsynet ved Sjællands Statsforvaltning. I februar i år afgjorde Tilsynet, at Kalundborg Kommunes beslutning om et aflastningsloft var ulovligt: "Kalundborg Kommune har handlet i strid med Serviceloven ved i kvalitetsstandarderne at fastsætte et loft for aflastning på 70 døgn om året". Så klart og tydeligt skriver Tilsynet i sin afgørelse.

Kalundborg Kommune har på baggrund af Tilsynets afgørelse besluttet at ændre formuleringen. Men på kommunens hjemmeside står der stadig følgende her cirka fire måneder efter afgørelsen: "Ydelsen bevilges efter en konkret individuel vurdering ud fra behov for antal hele døgn pr. år, dog maksimalt 70 døgn om året." Så ulovlighederne fortsætter altså – afgørelse fra Statsforvaltningen eller ej.

- Og så er der en stor grad af frustration. Vi har i Handicaprådet deltaget i tema-dage, seminarer og udviklingsprojekter, men uden egentlig at kunne trænge igennem med vores budskaber. Noget man tror er naturligt at snakke ud fra, er der ofte ikke kendskab til i kommunen. Det gør, at der ikke kan finde en handicappolitisk diskussion sted på lige niveau. Et af hovedproblemerne her er, at der kun er én politiker med i Handicaprådet. Hun forstår godt problematikkerne, men hun har nok svært ved at bringe det videre.

- I forlængelse af den manglende dialog er det også dybt frustrerende, at der ikke foregår nogen udvikling. Tidligere havde vi Socialt Vækstcenter, som havde stor succes på jobområdet, og som blev søgt af mange – også uden for Kalundborg. Nu er det smadret fuldstændigt på grund af nedskæringer. Sigrind Undset Skolen er et andet eksempel. Det var den bedst drevne specialskole i amtet og meget søgt. Nu er der sparet ind til benet.

- Når den udvikling så følges op vendinger som "hvor der ikke længere er et pædagogisk udviklingspotential" (i forbindelse med forslag til reduktioner i budgettet for 2013 vedrørende støtte i eget hjem (Serviceloven § 85)), så siger det jo alt om kommunens forståelse for området. Den der u-underviselig tankegang forlod vi andre for mange år siden, men det, at den dukker op igen her i Kalundborg, er jo dybt bekymrende.

VIGTIGT MED ØKONOMISK FOKUS

Men hvad siger Martin Damm selv til kritikken – vi har spurgt ham, om kommunens holdning til handicappede har ændret sig:

Mange mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende i Kalundborg opfatter sig som fredløse og under evig beskyldning pga. kontinuerlige besparelser på hjælp og personaleresourcer igennem de seneste 5-6 år. Hvad siger du til det?

- Det er jo svært, hvad folk føler. Vi har sigtet efter, at vi havde nogle udgifter, som løb løbsk. Handicappede skal ikke have det dårligere i Kalundborg, men niveauet skal være som andre steder. Selv om mange mennesker oplever besparelser, så bruger vi stadig mange penge på det – mere end gennemsnittet. Nu er vi ved at få et budget i balance, og så vil folk nok opleve, at der kommer færre besparelser i de kommende år.

LIGE VÆRDI
RESPEKT
VÆRDIGHED

Du har i flere omgange brugt enkeltsager som springbræt til at diskutere "princielle sager" blandt andet i forhold til prioritering af kommunens midler. Er det fair?

- Jeg synes godt, at man kan bruge enkeltsager i anonymiseret form. Jeg har følt det var nødvendigt at trække sagerne frem, for at tydeliggøre, hvad det er vi snakker om her. Så jeg mener godt, at man kan sætte en politisk dagsorden ved hjælp af enkeltsager.

Du har ved flere lejligheder – også ved disse enkeltsager – lagt vægt på hvordan borgere med et stort hjælpebehov tager ressourcer fra daginstitutionerne, skolerne eller andet på "normalområdet". Hvordan tror du det påvirker kommunens borgeres syn på mennesker med stort hjælpebehov?

- Jeg mener ikke, at det påvirker folk på den måde. Folk får ikke et billede af, at man ikke skal

LEVSKVALITET

Ferie – borgeren skal betale alle udgifter for ledsager

Kalundborg Kommune besluttede i 2009, at udviklingshæmmede med behov for støtte på ferierejser skulle betale alle udgifter selv – også for den pædagogiske ledsagers løn.

Ferien er dermed blevet 100 procent deltagerbetalt. Det vil sige, at borgeren skal betale for alle udgifter forbundet med ferien, herunder løn med alle tillæg til den pædagogiske støtte, udgifter til vikardækning og afspadsering, rejseudgifter og fortæring.

Mennesker med handicap i Kalundborg Kommune får dermed ikke mulighed for at tage på ferieophold, hvis de ikke er formuende og har råd til at betale for en forholdsvis dyr ferie.

Kalundborg Handicapråd har protesteret imod besparelsen, som de mener er i modstrid med FN's Handicapkonvention. Denne form for brugerbetaling på den pædagogiske hjælp er desuden ulovlig. En kommune har ikke hjemmel til brugerbetaling på socialpædagogisk ledsagelse og bistand. Hvis man ikke kan klare sig selv i forbindelse med for eksempel den årlige sommerhus-tur sammen med de andre fra bostedet, så har man krav på den nødvendige hjælp – gratis.

Kommentar fra Sytter Kristensen, landsformand for LEV

Selvfølgelig er det belastende at blive udstillet offentligt

Det kan godt være, at Martin Damm ikke opfatter det som et problem, at nogle borgere med handicap, som i forvejen føler sig marginaliserede i samfundet, udstilles som dem, der er skyld i, at der ikke er penge til skoler og ældreservice. Men jeg ved fra mange i Kalundborg, at det rent faktisk er tilfældet. Der er på landsplan eksempler på, at familier med handicappede børn er blevet antastet på gaden med anklager om, at det er "sådan nogle børn", der er skyld i, at vi skal skære ned alle steder. Jeg synes, Martin Damm skulle overveje de langsigtede konsekvenser af sin synde-buk-strategi.

- Det er meget belastende at blive stillet offentlig til skue "som roden til det onde". Men det er det så sandelig også år efter år at måtte konstatere, at der nu igen skal spares på hjælpen til ens barn med handicap. Jeg har selvfølgelig ingen ønsker om, at man bare smider penge i grams, men jeg forventer, at man får den hjælp og støtte og fair behandling, som man er sikret gennem lovgivningen. Det mener jeg fremgår af en række sager, at her har det haltet gevaldigt i Kalundborg.

- Vi har mange steder oplevet "går den så går den"-holdningen, hvor der spekuleres i at træffe afgørelser, som man godt ved ikke lever op til lovgivningen – eller presser den til det yderste. Den synes også at være på spil i Kalundborg. Og det er en skændsel for sårbare borgeres retssikkerhed.

- Men det er vigtigt at lægge mærke til, at Kalundborg ikke bare er eksemplet på voldsomme besparelser. Der er i en række tilfælde tale om direkte angreb på helt fundamentale handicappolitiske værdier. Det gælder for eksempel den tvungne centralkøkkenordning, hvor kommunen har bestemt, at man slet ikke kan få hjælp til at lave sin egen mad derhjemme – eller borgmesterens ønske om mere magt-anvendelse og tvangsmedicinering.

- På mig har Martin Damm her fremstået som en selvudnævnt korsridder i bekæmpelsen af mennesker med handicaps mulighed for en værdig tilværelse. Ikke nogen klædelig rolle, hvis du spørger mig.

hjælpe handicappede, men at man kan gøre det bedre. Så jeg tror ikke på en utilsigtet stigmatisering. Men der har været en berøringsangst i forhold til handicappede, og den har jeg følt var vigtig at gøre op med. For det handler ikke om, at man skal betale til et system, men at midlerne bruges bedst muligt.

- Der har aldrig været en overordnet masterplan om at problematisere dette område. Men det skal drives effektivt – og det er ikke rimeligt, at andre områder som skoler og børnehaver skal lide, mens vi overforbruger i forhold til handicappede.

Pårørende og andre har kritiseret Kalundborg Kommune for at se stort på lovgivning og individuelle behov. Er der kommet for mange økonomer i kommunens politiske og administrative ledelse?

- Det kan jeg ikke genkende. Vi har fokus på, hvad det koster at lave servicen, men også hvordan behovene opfyldes. Og borgerne visiteres jo efter kvalitetsstandarder.

Hvordan ser du Kalundborg Kommunes rolle i den gradvise realisering af FN's Handicapkonvention?

- Vi forfølger det efter bedste evne. Folketinget vedtager den nationale udmøntning af konventionen, som vi selvfølgelig følger. Men vi har ikke en særlig politik, som ligger ud over lovgivningen.

DIALOG

Generelle besparelser – grænsen er nået

I december 2008 vedtog Kalundborg Kommune en ny handicappolitik.

“Kalundborg Kommunes Handicappolitik opstiller en række prioriterede mål for udvalgte politikområder, hvilke tager udgangspunkt i FN's standardregler for Ligebehandling af Handicappede, FN's Handicapkonvention og principperne i Dansk Handicappolitik om ligebehandling, sektoransvar, kompensation og solidaritet.

Kommunalbestyrelsen ønsker gennem Handicappolitikken at sikre borgere med handicap i Kalundborg Kommune ligeværd, lige muligheder og respekt.”

Virkeligheden er en ganske anden. Faktisk blev der allerede i 2008 skåret så dybt, at personaleressourcerne på et bosted, som vi skrev om i LEV Bladet, var halveret fra fire til to personer. De skulle varetage de samme ting, som fire personer altså skulle tidligere. Med enorme frustrationer til følge.

Men besparelserne stoppede ikke der. I årene efter er de fortsat – ikke mindst på sociale tilbud og dermed mennesker med udviklingshæmning. Her er en lille oversigt:

I 2009 blev der blandt andet skåret i de såkaldte kontaktperson timer. Kontaktpersonen er en vigtig brik i bestræbelserne på at få tilværelsen for mange udviklingshæmmede til at hænge sammen.

I august 2010 blev konsekvenserne af de gentagne sparerunder og reduktion i personalenormeringerne på en række bosteder i Kalundborg Kommune tydelige. Ifølge Danske Handicaporganisationer (DH) havde besparelserne markante konsekvenser for borgerne bl.a. i form af omsorgssvigt og mærkbart dårligere vilkår for udviklingshæmmede.

I 2011 blev der blandt andet sparet på hjælp ydet efter §85 – en støtte som ellers er væsentlig for, at den enkelte kan blive i stand til at mestre sin funktionsnedsættelse og sin dagligdag.

I 2012 var der igen generelle rammebesparelser på sociale institutioner. Denne gang på to procent. Og kvalitetsstandarderne til personlig støtte, hjælp og omsorg (§85) måtte igen holde for. Tildelingen af tid vedrørende hjælp til at strukturere dagligdagen blev halveret i kvalitetsstandard.

Kommunalbestyrelsen har for 2013 besluttet at lave en takstreduktion på en procent på specialområdet. Sammenholdt med, at der er en kraftig nettotilgang af borgere til området, vil det betyde markante forringelser af hjælpen til den enkelte. Også i støtten i eget hjem (§85) er der besparelser. I år er der også markante nedskæringer på aflastningsordningen og ledsageordningen.

Den lange række af besparelser på det sociale område fik Socialpædagogerne til i et høringssvar til budgetudkastet for 2013 at skrive:

“Arbejdspresset er forøget og følgerne er både psykiske og fysiske og ender i nogle tilfælde som arbejdsrelaterede skader. Udadrettet adfærd mod personalet ses hyppigere og har fatale følger for medarbejderne og borgere. Arbejdsmiljøet på nogle af vores arbejdspladser er så hårdt belastet, at de ikke længere kan leve op til de krav, bl.a. Arbejdstilsynet stiller.

Socialpædagogerne oplever, at de meget kraftige nedskæringer, der har præget det socialpædagogiske område, har bragt Servicelovens bestemmelser og den pædagogisk etik, under voldsomt pres.”

JYDSK FUGETEKNIK

Frederiksbergvej 8 B . 8900 Randers
Telefon 86 41 44 70 . Mobil 40 28 18 35

Din garanti
for kvalitet

Alt fugearbejde
udføres med
elastiske
fugemasser

medlem af

FISK

ER FORSKELLIGE

DET ER
FISKEOLIER
OGSÅ!

eye q har et naturligt højere indhold af den flerumættede omega 3 fedtsyre EPA i forhold til DHA, en anden flerumættet omega 3 fedtsyre.

Kosttilskud bør ikke træde i stedet for en varieret kost og en sund livsstil.

Fås hos Matas, Helsam, i helsekostforretninger og på apoteket.
Novasel EU • tlf. 63 23 00 02 • info@novasel.dk • www.novasel.dk

©NOVASEL EU A/S, 2011 - WWW.REKLAMERIGEN.DK

Højskolen i Krummerup - et tilbud til unge med særlige behov

Vi er en specialskole indrettet i kostskoleform og vi ser os selv som en "Brobygger Institution" og del af forløbet i forbindelse med at flytte hjemmefra.

Vi arbejder med forbedring af personlige, sociale og faglige færdigheder samt elevens identitetsdannelse og selvforvaltning for at øge handlemuligheder og kompetencer i voksenlivet.

Højskolens tværfaglige samarbejde gør, at døgnet hænger godt sammen og vi

arbejder hele døgnet med socialisering og ansvar for både eget og andres liv. Vi arbejder inden for områderne: Sport og motion, Kunst og kreativitet, Friluftliv og værksteder, Teater og drama samt Bo-træning, hvor vi bl.a også arbejder med samarbejde og aktiv deltagelse i de forskellige daglige gøremål.

Yderligere information:

www.krummerup.dk

ÅRS REGN SKAB 2012

Årsregnskab 2012

RESULTATOPGØRELSE		
	2012 kr.	2011 kr.
Note		
INDTÆGTER		
Modtagne midler		
Kontingentindtægter	1.916.531	1.968.733
Arv	1.283.445	4.693.975
Tips-Lotto	5.212.374	3.943.096
Momskompensation	2.249.129	1.151.798
2 Øremærkede midler	17.446.424	9.657.517
Andre modtagne midler	281.870	274.082
Modtagne midler i alt	28.389.773	21.689.201
3 Salg og tjenesteydelser	2.595.205	4.111.569
Avance forsikringsområdet	4.400.824	4.293.296
Ejendomsindtægter	24.738.993	26.790.325
Øvrige indtægter	505.553	380.030
Indtægter i alt	60.630.348	57.264.421
UDGIFTER		
Husleje m.v.	-1.541.815	-1.336.592
Kontorhold	-1.471.238	-1.557.599
4 Tjenesteydelser og gebyrer	-1.974.286	-1.737.065
Anskaffelser og vedligehold	-622.328	-715.848
Ejendomsudgifter excl. prioritetsrenter	-6.936.275	-8.428.081
Møde, rejse og repræsentationsudgifter	-1.637.308	-1.100.681
Kontingentandel til kredse	-533.993	-544.700
2 Forbrug øremærkede midler	-17.446.424	-9.657.517
5 Personaleudgifter	-13.511.977	-12.455.000
Andre udgifter	-259.364	-277.955
Udgifter i alt	-45.935.008	-37.811.038
Ordinært driftsresultat før finansielle poster	14.695.340	19.453.383
6 Finansielle indtægter	380.552	345.676
6 Finansielle udgifter	-13.166.577	-13.847.892
1 Ordinært resultat før salg af ejendomme	1.909.315	5.951.167
7 Resultat ved salg af ejendomme	-1.187.611	-5.591.200
Årets resultat landskontoret	721.704	359.967
8 Driftsresultat i lokalkredse	721.722	357.085
Årets resultat i alt	1.443.426	717.052
Som fordeles således :		
Overført til henlæggelser	0	574.723
Overført til/fra frie midler	721.704	-214.756
Overført til lokalkredse	721.722	357.085
I alt	1.443.426	717.052

Årsregnskab 2012 fortsat

BALANCE PR. 31. DECEMBER 2012				
		2012	2011	
		kr.	kr.	
Note				
	AKTIVER			
	Anlægsaktiver			
	Materielle anlægsaktiver			
9	Ejendommenes bogførte værdi	279.254.795	296.262.670	
	Finansielle anlægsaktiver			
10	Aktiver i lokalkredse (excl. tilgodehavende i kredsbank)	18.932.655	20.332.663	
	Værdipapirer			
	Efterfinansieringslån egne ejendomme	1.429.643	2.158.002	
11	Gælds- og pantebreve	2.500.000	2.500.000	
	Legatmidler			
	Legatmidler til legater med rentenydere	2.018.112	2.126.815	
	Legatmidler til særlige formål	4.280.080	4.263.515	
	Anlægsaktiver i alt	308.415.285	327.643.665	
	Omsætningsaktiver			
	Tilgodehavender			
	Debitorer	152.388	309.353	
	Tilgodehavender	3.992.274	2.909.989	
	Øvrige aktiver i ejendomme	5.407.705	3.825.650	
	Periodeafgrænsningsposter	218.115	310.491	
	Deposita	661.384	381.340	
12	Mellemregningskonti	1.640.984	824.416	
2	Øremærkede midler fremført	6.608.290	18.367.721	
17	Likvide beholdninger	10.585.907	8.445.878	
	Omsætningsaktiver i alt	29.267.047	35.374.838	
	Aktiver i alt	337.682.332	363.018.503	

BALANCE PR. 31. DECEMBER 2012

		2012 kr.	2011 kr.
Note			
	PASSIVER		
	Egenkapital fri		
13	Egenkapital fri	12.072.611	11.350.907
13	Egenkapital i lokalkredse	24.438.681	23.849.408
14	Egenkapital bunden/disponeret:		
	Henlæggelser	7.771.071	7.690.354
	Legatmidler til legater med rentenydere	2.018.112	2.126.815
	Legatmidler til særlige formål	4.280.080	4.263.515
	Egenkapital i alt	50.580.555	49.280.999
	Hensættelser		
	Hensættelser i lokalkredse	311.143	507.516
	Hensættelse vedrørende Rentemestervej	19.290.158	8.302.556
	Hensættelser i alt	19.601.301	8.810.072
	Gæld		
	Gæld i lokalkredse	2.168.659	2.088.234
	Langfristet gæld:		
15	Prioritetsgæld	221.731.022	239.140.991
	Bankgæld	12.079.857	12.491.055
	Kortfristet gæld:		
15	Prioritetsgæld til kortfristet forfald	9.300.000	12.000.000
	Bankgæld	291.602	4.536.717
	Amtskredsbank	0	
	Øvrige gældsposter i ejendomme	8.966.490	7.074.647
	Diverse kreditorer	3.211.084	1.484.477
	Skyldige lønomkostninger	3.041.583	2.885.464
12	Mellemregningskonti	101.889	4.858.126
2	Øremærkede midler	6.608.290	18.367.721
	Gæld i alt	267.500.476	304.927.432
	Passiver i alt	337.682.332	363.018.503
16	Eventualforpligtelser		
17	Sikkerhedsstillelse		

Ledelsesberetning

Landsforeningen LEVs ordinære drift før salg af ejendomme udviser i 2012 et overskud på 1,9 mio. kr. I forhold til 2011 er det ordinære driftsoverskud 4,0 mio.kr. mindre, hvilket skyldes en række forhold på flere af landsforeningens arbejdsområder. I den detaljerede gennemgang nedenfor præsenteres de indtægts- og udgiftsmæssige effekter, som forklarer udviklingen inden for de forskellige områder.

Landsforeningen LEV har i 2012 frasolgt ni ejendomme. Dette har netto givet et regnskabsmæssigt tab på 1,2 mio.kr., således udgør resultatet for den samlede virksomhed et overskud på 0,7 mio. kr.

Landsforeningen LEVs ledelse finder overordnet set resultatet af den ordinære drift for tilfredsstillende. I 2012 er der anvendt 16,7 % mere på den Generelle Interessevaretagelse, og overskuddet på den ordinære drift overstiger indtægterne fra arv. Ledelsen er opmærksom på de vigende indtægter fra ejendomsområdet og på, at der skal kompenseres herfor. Der vil derfor i 2013 være et yderligere fokus på driften og optimering af indtægtsgrundlaget, hvor det bl.a. er målet at resultaterne på projekt- og forsikringsområderne forbedres.

Landsforeningen LEVs ledelse konstaterer, at de ni ejendomme, som det var nødvendigt at frasælge i 2012, har givet et regnskabsmæssigt tab på 1,2 mio. kr. Landsforeningen LEVs ledelse vil i 1. halvår af 2013 nøje gennemgå sin ejendomsportefølje, for dels at vurdere, hvordan salget skal tilrettelægges i de kommende år, og dels for at fastlægge en strategi og handlingsplan for, hvordan landsforeningen skal være engageret i ejendomsopførelse og -drift fremover.

Generel interessevaretagelse

Den Generelle Interessevaretagelse omfatter arbejdet i landsforeningens politiske organer (Forretningsudvalg, Hovedbestyrelse og de nedsatte udvalg), understøttelse af LEVs kommunekredse og tilknyttede foreninger samt de mange initiativer, som Landsforeningen tager for at påvirke regering, regioner og kommuner til at give mennesker med udviklingshæmning og deres familier bedre vilkår.

I 2012 anvendte Landsforeningen LEV 16,7 % mere på den Generelle Interessevaretagelse end i 2011. De primære grunde til stigningen var, at Landsforeningen LEV i 2012 fejrede sit 60 års jubilæum med en konference, at foreningen i oktober afholdt repræsentantskabsmøde samt et ikke aftaget behov for at fastholde og forbedre levevilkårene for mennesker med udviklingshæmning og deres behov.

Året begyndte med jubilæumskonferencen i januar. Temaet for fejringen af foreningens 60 år var udviklingen fra anstalter til botilbud og fra åndssvage til enkeltpersoner med forskellige behov for støtte som følge af deres udviklingshæmning. Landsforeningen LEV har en stor del af æren for den positive udvikling, men der blev på konferencen også fokuseret på, at udviklingen er ved at vende. Mennesker med udviklingshæmning bliver nærmest gjort ansvarlige for den økonomiske krise, og den kommunale spareiver har bl.a. medført, at man opfører store helhedstilbud, hvor de mange beboeres beskyttede beskæftigelse eller aktivitetstilbud foregår på samme matrikel. Ofte ligger disse store bo- og levesteder i gamle industri kvarterer, hvor der ikke er muligt at opretholde sociale relationer til det øvrige samfund, også fordi ledsagelse og ferie mange steder er sparet helt væk. De mindre bofællesskaber er således ved at blive erstattet af ghettoer og parallelle samfund, der har mange fællestræk med fortidens institutioner.

Folketingsvalget i september 2011 førte til, at landet fik ny regering. Landsforeningen LEV har haft god dialog med flere ministre, men det må her i starten af 2013 desværre konstateres, at regeringen endnu ikke har formået at stå op mod det pres, som mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende oplever ved de omfattende kommunale besparelser, og det stigende pres, der er på de bærende principper i mange års dansk handicappolitik – f.eks. om kompensation. Der er mange eksempler på, at man fra statens side ikke italesætter de problemer, som strukturreformen fra 2007 giver, og at man kun i begrænset omfang reagerer på den afspecialisering, der sker når alle kommuner opretter egne tilbud. Landsforeningen LEV savner endvidere tydeligere reaktioner fra regeringen på, at mange kommuner åbent erkender, at de helt bevidst spekulerer i at træffe sociale afgørelser, som de godt ved bliver underkendt i ankesystemet.

Den tidligere regering indgik aftale med Kommunernes Landsforening om, at man i den enkelte kommune kan definere sit serviceniveau ud fra økonomiske hensyn. Aftalen har – selv om socialministeren flere gange har udtalt, at det skal ske inden for Servicelovens rammer – ført til, at man i mange kommuner mere opfatter mennesker med udviklingshæmning som dyre 'økonomiobjekter' end som enkeltpersoner med individuelle behov. Landsforeningen LEV har i 2012 fortsat påpeget de problemer, som dette giver for målgruppen, men desværre uden den store effekt. Et næsten enigt Folketing stod i 2012 bag en præcisering af, at der også skal tages hensyn til kommunens økonomi, når ankesystemet træffer afgørelser på det sociale område.

Den nye regering gennemfører mange reformer. Skattereformen fra 2012 har negativ effekt for førtidspensionister, og på trods af klare signaler fra regeringen rettede den senere førtidspensions- og fleksjobsreform ikke op på dette. Den sidstnævnte reform indebærer endog, at mange pensionister risikerer at overgå fra den gamle til nye førtidspension og må gå ned i indtægt. Landsforeningen LEV påpegede i sit hørings svar, at myndighederne må forpligtes til at

Debatteater på jubilæumskonferencen

yde uvildig, opsøgende rådgivning for at undgå, at mennesker med udviklingshæmning ikke overgår til ny førtidspension uden at kunne gennemskue konsekvenserne fuldt ud. Reformen indebærer endvidere, at man skal gennemføre et såkaldt ressourceforløb forud for tilkendelse af førtidspension; for langt de fleste unge med udviklingshæmning burde sagen være klar, men kommunerne kan være fristede til at gennemføre ressourceforløb, da den unge skal leve af kontanthjælp, mens forløbet pågår. For at modvirke, at kommunerne falder for den økonomiske fristelse, har Landsforeningen LEV helt konkret foreslået, at kommunerne ikke kan beholde den økonomiske gevinst, hvis Det Sociale Nævn omgør en afgørelse om ressourceforløb til en tildeling af førtidspension.

Når kommunerne prøver grænser af, stiger antallet af klager. Mange mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende bruger tid og penge på at klage, og mange bruger Landsforeningen LEVs rådgivning (se nedenfor). Men dette er kun toppen af isbjerget; mange er ikke i stand til at klage. Landsforeningen LEV har påpeget, at myndighederne har et særligt ansvar over for disse borgere, hvis basale retstillingskrav skal efterleves, men i december 2012 kom det frem, at mange pædagoger ikke tør hjælpe beboerne med en klagesag. Det er heller ikke betryggende, at justits-

ministeren i 2012 udtalte, at det ikke har nogen betydning, at en professionel værge har 100 værgemål, selvom kendskabet til den enkelte dermed må være beskedent.

I 2012 kom det frem, at en borger med udviklingshæmning i en årrække var blevet bedraget for op mod 80.000 kr. om året. Det er derfor glædeligt, at Socialministeriet i slutningen af året kom med en rapport med råd til, hvordan personale og pårørende kan hjælpe deres privatøkonomi, uden at det går ud over selvbestemmelsen. Landsforeningen LEV sad med i den arbejdsgruppe, der har udarbejdet rapporten, og ser gerne, at rapportens råd bliver gjort til lov. Den tiltagende digitalisering af samfundet giver nye muligheder, men også nye problemer. Landsforeningen LEV bidrager i forskellige sammenhænge for bl.a. at sikre, at de basale retstillingskrav efterleves, og at de borgere, der som følge af deres udviklingshæmning ikke kan betjene en given IT-løsning, ikke påføres ekstraudgifter.

I 2012 vedtog Landsforeningen LEV en ny sundhedspolitik. Nøglen i politikken er, at mennesker med udviklingshæmning skal have samme adgang til sundhed som alle andre borgere. Men der er desværre mange eksempler på, at udviklingshæmmede ikke har den lige adgang. I 2012 har pressen beskrevet,

Nye boliger på Rentemestervej

hvordan en ældre kræftsyg kvinde med henvisning til hendes udviklingshæmning ikke fik den påkrævede operation, og at en 5-årig pige med udviklingshæmning ikke kunne få transplanteret et nyt hjerte. Der er i Folketinget stor enighed om, at der er ligebehandlingsproblemer på sundhedsområdet, og at man vil rette op på problemerne. Landsforeningen LEV overvåger, at problemerne bliver løst, herunder også botilbuddenes medicinhåndtering og den rehabilitering, der skal foregå i kommunalt regi efter behandling på de regionale sygehuse.

Ovenstående eksempler viser, at der er brug for Landsforeningen LEV i mange sammenhænge. Foreningen oplever et stigende antal besøg på hjemmesiden, og at foreningens omtale i medierne er støt stigende. Mange mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende er under pres, men dette har indtil nu ikke medført et større antal medlemmer. Landsforeningen LEV vil i 2013 identificere og iværksætte de tiltag, der har den største effekt til at forøge medlemsskaren - der er tydeligvis brug for flere aktive på lokalt plan til at give kommunerne et modspil.

I oktober 2012 holdt Landsforeningen LEV repræsentantskabsmøde. Der blev vedtaget en række vedtægtsændringer, hvor den vigtigste nok er præciseringen

af, at kommune- og fælleskommunekredse er afdelinger i Landsforeningen LEV, sådan at de ikke er egne juridiske enheder, men samtidig har en ud-talt autonomi. En konsekvens heraf er, at kredsregnskaberne skal indgå i Landsforeningens LEVs samlede regnskab. De økonomisk mest betydende kredses 2012-regnskaber indgår i landsforeningens regnskab for 2012, mens 2011-regnskaberne for 13 kredse af mindre væsentlig økonomisk betydning er indregnet som estimater i foreningens regnskab. For 2013 udarbejdes en plan, sådan at alle kommune- og fælleskommunekredse afleverer regnskaber inden aflæggelse af årsregnskabet for landsforeningen for 2013.

Repræsentantskabet godkendte den foreslåede fireårige handlingsplan og bakkede dermed op om, at der i de kommende fire år være mere fokus på konkrete handlinger end på politikudarbejdelse. Der var generelt stor vilje til at påtage sig hverv i Hovedbestyrelse og Forretningsudvalg, og på de første møder i de nævnte fora er det besluttet, at der i første halvår af 2013 skal udarbejdes handlingsplaner for bl.a. medlemshvervning og for en styrkelse af det lokale arbejde.

Særlige Indsatsområder

FORSIKRINGSSERVICE

Forsikringsområdet udviser et dækningsbidrag på 3,1 mio.kr. Dette er på niveau med 2011, men den forventede stigning er ikke fuld ud realiseret. Indtægterne er steget, men mindre end forventet, da den tidligere meget fordelagtige aftale med Codan vedr. hjælperforsikringer i 2012 blev justeret til det gældende niveau i Codans andre erhvervsforsikringsaftaler. Lønudgiften er steget, hvilket bl.a. skyldes, at sekretariatet i 2012 brugte ressourcer på at udarbejde et forslag til en kampagne, der skal sikre, at mennesker med udviklingshæmning, der enten er uforsikrede eller forsikrede på dårlige vilkår, fremover forsikres via HANDI Forsikringservice. Der pågår forhandlinger med Codan om kampagnens finansiering, og det forventes, at kampagnen opstartes medio 2013, sådan at forsikringsområdets 2013-resultat vil være noget bedre end i 2012.

RÅDGIVNING

Økonomien i Landsforeningen LEVs rådgivning er stabil. Antallet af bisiddere er uforandret, og de gør en markant indsats i medlemmernes møde med kommunerne. Bisidderne samles typisk to gange om året, hvor de udveksler erfaringer og bliver opdateret med hensyn til ny lovgivning og praksis. Rådgivningen omfatter også Børneterapeutordningen, der tilbyder telefonrådgivning og hjemmebesøg; aldersgrænsen blev i 2011 sat op fra 7 til 12 år, da mange forældre først erkender sit barns udviklingshæmning i indskolingen, men dette har kun delvist ført til den forventede stigning i antallet af henvendelser.

Mange medlemmer kontakter Landsforeningen LEVs rådgivning. Mange henvendelser vedrører ungdomsuddannelse og beskæftigelse, hvilket håndteres under projekt KLAP (se nedenfor). Dette har aflastet foreningens rådgivningsfunktion, men antallet af øvrige henvendelser er meget markant, hvorfor rådgivningens hjemmeside løbende udvides, sådan at telefonrådgivningen kan fokusere på de principielle sager. Landsforeningen LEV bruger fortsat eksterne eksperter, såsom erfarne socialrådgivere, advokater etc.

EJENDOMME

Resultatet på ejendomsområdet er fra 2011 til 2012 faldet med 0,9 mio.kr. Den løbende huslejeindtægt er faldet med 2 mio.kr., hvilket afspejler, at der i 2012 er frasolgt ni ejendomme, og at der i 2011 blev registreret en indtægt i form af den såkaldte 'forskelsafgift' på 0,5 mio.kr. De løbende driftsudgifter ved ejendommene er ikke faldet i helt samme omfang, hvilket skyldes, at der i 2012 er foretaget en bygningsmæssig gennemgang ved en ekstern konsulent, og at der i 2012 er brugt flere midler på istandsættelser end i 2011, hvor udgiftsniveauet hertil var særligt lavt. Lønudgiften på ejendomsadministrationen er faldet, da en langstids-sygemelding har ført til, at færre timer er ført på området, hvormed det bærer en mindre del af den samlede løn.

I 2012 påbegyndte Landsforeningen LEV opførelsen af ejendom på Rentemestervej i København NV, og det forventes, at de 24 beboere flytter ind i slutningen af 2013. Det var forventningen, at Bedre

Boliger København i 2012 havde besluttet opførelse af 1-2 ejendomme, men bestyrelsen for Bedre Boliger København har overført Københavns Kommune fremført forslag om at få status af selvejende ejendomsfond, da det nuværende aftalegrundlag ikke vurderes at sikre Bedre Boliger København den uafhængighed af kommunen, som lovgivningen foreskriver. Det er forhåbningen, at der i løbet af 2013 kan indgås aftale om opførelse af 1-2 bofællesskaber.

Som nævnt under Generel Interesse-varetagelse, ønsker mange kommuner at bygge stort og i ikke bynære miljøer. Dette betyder, at færre kommuner vil bygge på det grundlag, som er formuleret i Landsforeningen LEVs boligpolitik og femårige byggestrategi. Landsforeningen LEV vil i 2013 vurdere tiltag til at komme i dialog med kommunerne om mulige fælles byggeprojekter.

Landsforeningen LEV frasolgte 9 ejendomme i 2012, og det samlede regnskabsmæssige resultat derved blev et tab på 1,2 mio.kr., da der i 2011 blev foretaget en nedskrivning på 5,0 mio.kr. af ejendommenes værdi, hvoraf 1,9 mio.kr. vedrørte nedskrivning på de ejendomme, der blev solgt i 2012.

PROJEKTER

Landsforeningen LEVs projektvirksomhed og den eksterne finansiering heraf tillader, at der kan gennemføres aktiviteter, som foreningens egne midler ikke rækker til. Projektvirksomheden udtrykker en 'gearing' af den Generelle Interesse-varetagelse, da projekterne typisk viser veje og måder til at omsætte foreningspolitikken i konkrete handlinger.

På *det nationale projektområde* har Landsforeningen LEV i 2012 haft et negativt dækningsbidrag på 0,7 mio. kr. Dette skyldes:

- I 2012 er der brugt 171 t.kr. på udarbejdelse af ansøgning til Velux-fonden om etablering af en forældreforening i Grønland. Ansøgningen blev imødekommet i starten af 2013 og tillader, at målsætningen om opbygning af en grønlandsk forældreforening kan forfølges i 2013 og 2014.
- En ikke budgetlagt personaleudgift på 194 t.kr. til de konsulenter, der ikke fortsatte på KLAP II.

- Best Buddies har i 2012 fordret finansiering fra Landsforeningen LEV, da det ikke er lykkedes at identificere eksternt finansiering til det for foreningen vigtige venne-projekt efter udløb af finansieringen fra SATS-puljen.

I 2012 blev der med midler fra Undervisningsministeriet gennemført en Skolestartskampagne, der tog sigte på at forberede forældre til børn med udviklingshæmning på starten i specialundervisningen. I 2012 deltog Landsforeningen LEV også i væsentligt omfang i et projekt under Odense Værkstederne om reduktion af mobning på de beskyttede værksteder. Projektet Connect fortsatte i 2012 med at afprøve metoder til etablering og drift af forældrenetværk i det tidligere Vestsjællands Amt og i Roskilde og Lejre kommuner, og erfaringerne er opsamlet i den såkaldte metodemappe.

Projekt KLAP er en stor succes, og der er allerede nu aftaler med landsdækkende virksomheder om knap 750 jobs med støtte på det ordinære arbejdsmarked. Det er forventningen, at Landsforeningen LEV i 2013 vil kunne have aftaler på i alt 3.000 jobs, og over en femårig periode kan dette tal tredobles. Problemet kan således hurtigt vise sig at være, om der er nok mennesker med udviklingshæmning, der er interesserede i og kan varetage disse jobs. Der pågår derfor konkrete sonderinger for at afklare muligheden for at etablere en 'jobformidling', som efter KLAP kan forestå kontakten med de landsdækkende virksomheder for at få jobs til en udvidet målgruppe, f.eks. også mennesker med autisme, ADHD.

Porteføljen af nationale projekter er i 2013 udvidet med Arbejdsmiljøprojektet, hvor det er formålet at udarbejde materiale og undervisningsmetoder, sådan at mennesker med udviklingshæmning kan blive arbejdsmiljørepræsentanter. Hertil kommer det ovenfor omtalte projekt med etablering af en forældreforening i Grønland. De eksterne bevillinger til de to projekter udgør henholdsvis 3,5 og 6,0 mio.kr.

På *det internationale projektområde* har Landsforeningen LEV i 2012 et dækningsbidrag 0,3 mio. kr., hvilket er på

Dronning Margrethe indvier Handicaporganisationernes Hus i Høje Taastrup.

niveau med 2011. I 2012 har LEV haft projekter i Sydafrika, Vietnam, Uganda, Zambia, Rwanda og Ghana. Som følge af DANIDAS BNI-grænse ophører aktiviteten i Sydafrika med det nuværende projekt, mens mulighederne for at udvide med aktiviteter i Kenya, Burundi, Malawi, Tanzania og Zimbabwe skal analyseres. Fra 2013 er der under Danske Handicaporganisationer oprettet en pulje, der overstiger de midler, som handicaporganisationerne samlet tidligere har oppebåret fra Udviklingsministeriet, hvorfor det forventes, at Landsforeningen LEVs bistandsområde kan vokse. Det er derfor besluttet, at der i 2013 skal rekrutteres en fuldtids projektleder til området, mens en væsentlig del af de daglige rådgivnings- og kontrolopgaver overdrages til konsulenter med domicil i Afrika.

BASISFUNKTIONER

Sekretariatets ansatte udfører primært opgaver indenfor den Generelle Interessevaretagelse og de Særlige Indsatsområder, så som forsikrings-service, ejendomsområdet og eksternt finansierede projekter. Men som i alle andre organisationer skal der i Landsforeningen LEV afholdes basisudgifter til bl.a. IT, husleje, regnskab og personaleadministration.

Basisudgifterne var i 2012 netto i alt 7,2 mio. kr. mod 6,8 mio. kr. i 2011. Basisudgifterne indeholder netto renteudgifter på 1,0 mio. kr., som primært vedrører de lån, som tilbagestår efter Landsforeningen LEVs salg af kursusejendommen til Djurslands Folkehøjskole. Den resterende basisudgift på i alt 6,2 mio. kr. vurderes at have et passende niveau til understøtning af den omfattende faglige aktivitet under den Gene-

rel Interessevaretagelse og de Særlige Indsatsområder.

Landsforeningen LEV flyttede sidst i 2012 nyt domicil i Taastrup. Dronningen indviede den 12. december 2012 Handicaporganisationernes Hus, som er verdens mest tilgængelige og bæredygtige kontorhus. Huset rummer mere end 20 handicaporganisationer, og det er forventningen, at Landsforeningen LEV vil få væsentlige faglige og driftsmæssige fordele ved bofællesskabet.

Det er ledelsens vurdering, at Landsforeningen LEV i dag har en sund likviditet. Skulle et fremtidigt likviditetsbehov opstå, kan det imødekommes med låneoptagning i ejendomme med friværdi eller afdækkes via bank.

PERSONALE OG LØN

Udgifterne til løn, honorarer o.l. var i 2012 i alt 18,6 mio.kr., hvilket er 2,8 mio. kr. mere end i 2011. Den primære årsag hertil er, at personalet på KLAP er steget fra 3 til 8 medarbejdere.

Af den samlede udgift på 18,6 mio.kr. vedrører 4,8 mio.kr. Generel Interessevaretagelse, mens 10,6 mio. kr. ligger under de Særlige Indsatsområder. De resterende 3,2 mio.kr. vedrører de medarbejderressourcer, der bruges på basisfunktioner, så som økonomi, HR, IT og generel ledelse. Fordelingen af løn på områderne er baseret på konkret tidsregistrering, der endvidere bruges til administration af ferie mm.

4,5 mio.kr. af lønudgiften i 2012 vedrører projektansatte medarbejdere. Hertil kommer, at der for det ordinært ansatte personale afløftes løn på de eksternt finansierede projekter for et beløb på i alt 1,4 mio.kr. i henhold til den tid, som personalet bruger på de eksternt finansierede projekter. Samlet set har landsforeningen således i 2012 en ekstern finansiering på 5,9 mio.kr. af den samlede udgift til løn, honorarer o.l. på 18,6 mio. kr.

INDTÆGTER

I 2012 havde Landsforeningen indtægter på i alt 60,6 mio.kr., primært fra ejendoms-, forsikrings- og projektområderne. Provenuet fra de tre nævnte områder udgjorde i alt 6,9 mio.kr. i 2011,

hvor de i 2012 svarede for i alt 8,5 mio. kr. Provenuet fra områderne anvendes til at styrke foreningens Generelle Interessevaretagelse og Rådgivningen.

2012-indtægten i form af tips- og lotto-midler var 5,2 mio.kr., hvilket er 1,3 mio. kr. mere end i 2011 og skyldes primært en efterregulering af Tips-Lotto midlerne fra 2011. I 2012 har der været indtægter i form af ikke øremærkede arvemidler på 1,3 mio.kr., hvilket er 3,4 mio.kr. mindre end i 2011, hvor dog også denne indtægt var ekstraordinær høj.

Kontingenterne udgjorde i 2012 i alt 1,9 mio.kr., hvilket er lidt mindre end i 2011. Landsforeningen LEV har i starten af 2013 nedsat et udvalg til styrkelse af medlemshvervningen, hvilket både skal styrke kontingentindtægten og give flere aktive i kredsarbejdet.

Som nævnt i starten af denne ledelsesberetning, skal Landsforeningen LEV holde fortsat fokus på at sikre sit indtægtsgrundlag. Aftalen med Codan om en kampagne på forsikringsområdet falder sandsynligvis på plads, sådan at kampagnen kan opstartes fra andet halvår 2013, mens en mærkbar indtægtsforbedring ikke kan forventes før i 2014. Der er i foråret 2013 indgået aftale om en indkøbsforening med Fundraiser ApS, der bærer den økonomiske risiko herved, men en mærkbar indtægt herfra kan i bedste fald påregnes i 2015. Det er ambitionen at udvide projektporteføljen, dels for at Landsforeningen LEV derved "gearer" sit foreningspolitiske arbejde, og dels for at afløfte dele af sine ordinære omkostninger (synergi). Landsforeningen LEV vil i 2013 endvidere vurdere, om de virksomheder, man er i god kontakt med vedrørende KLAP, vil kunne tænkes at tage ejerskab for og finansiere andre aktiviteter i foreningen. Disse tiltag er nødvendige, hvis Landsforeningen LEV skal kunne opretholde og gerne udbygge sin Generelle Interessevaretagelse og rådgivning, selvom provenuet fra ejendomsområdet skulle falde gennem ejendomssalg.

BEGIVENHEDER EFTER REGNSKABSÅRETS AFSLUTNING

Der er ikke indtruffet begivenheder, der påvirker årsrapporten for 2012 væsentligt.

Indhold på Idrætsguide-linien

- Undervisning og træning i forskellige idrætsgrene og idrætsformer
- DHIFs grundkursus som instruktør
- Konditionstræning, Koordinationstræning
- Styrketræning, Bevægelighedstræning
- Mentaltræning
- Førstehjælpskursus, Idrætsskadekursus
- Kommunikationstræning, Retorik og formidling
- Personlig fremtoning
- Idrætsteori
- Praktikforløb
- Ungdomsliv i klubben

Planlagte ekskursioner

Club La Santa – 1 uge på Lanzarote
Val Morel – 1 uges alpint skikursus

Visionen for LEVUK STU er at skabe en uddannelsesinstitution, hvor unge med særlige behov bliver udfordret, og får øget bevidsthed om egne ressourcer i et levende og engageret læringsmiljø. De unge skal opleve glæden ved at tilegne sig ny viden og færdigheder gennem fordybelse og praksis, formidlet af professionelle undervisere og udøvere af fagene.

En uddannelse fra LEVUK STU skal knytte konkrete færdigheder til oplevelsen af at kunne mestre. Vi vil give eleverne muligheden for at skabe nye historier og fortællinger om sig selv, og opnå fornyet indsigt i hvem man er og hvad man kan.

Levuk STU

– særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse

Milnersvej 39A • 3400 Hillerød
www.levuk.dk • Telefon 48 24 42 17

Kemp & Lauritzen

Vi gør det nemt for dig

EL-INSTALLATION

Roskildevej 12
2620 Albertslund
Tlf: 4366 8888
www.kemp-lauritzen.dk

SaxSport .dk

Sakskøbing Sportscenter
P. Hansensvej 15 | 4990 Sakskøbing
Telefon 54 70 45 66 | www.saxsport.dk

K-Rens

VI ANDERS KOLD

Løvspringvej 4 • Andrup
6705 Esbjerg Ø
Tlf. 75 16 07 63 • Biltlf. 40 84 07 63

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

1000 - 2990

LVH massage

Fysiurgisk bindevævs- og idrætsmassage

v/ Lisbet Valbjørn Hansen
- Cand. scient/lægeeks.
fys. massør

Gl. Køge Landevej 220 C^{st.tv.}
Hvidovre
Tlf. 24 41 74 04

KENSON
reklame

Arnold Niensens Boulevard 62 • 2650 Hvidovre
Tlf. 36 49 36 20 • www.kenson.dk

3000 - 3670

NORDKYST REVISION I/S
REGISTRERET REVISIONSVIRKSOMHED

Østergade 20 • 3200 Helsingør

Tlf. 4879 9111

Fax 4879 7851

www.nordkyst-revision.dk

E-mail: rev@nordkyst-revision.dk

Registrerede revisorer:
Kjeld Birck: Slaby
Ole Jørgensen: Bakkebjerg
Ditte Kirkel: Vejby

SP Limousine

70 26 27 49

www.sp-limousine.dk

3700 - 3790

BALTISK
REVISION & RÅDGIVNING ApS

Store Torvegade 18, 1. tv.
3700 Rønne
56 91 32 40

KELDOR
ECCO

Torvegade 6 • 3700 Rønne
Telefon 62 26 50 85

4000 - 4990

MURERMESTER
KLAUS HENRIKSEN NÆSTVED APS

Vejløvej 54, Vejlø • 4700 Næstved

Tlf. 55 70 20 23
Mobil 40 32 27 07

MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning:
Skolehjem, ungdomsuddannelse, voksencentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

BOSTEDET DYSEMOSSEN

Dyssemosevej 9 • 4760 Vordingborg
Tlf. 55 38 20 55 • www.bostedetdyssemosen.dk

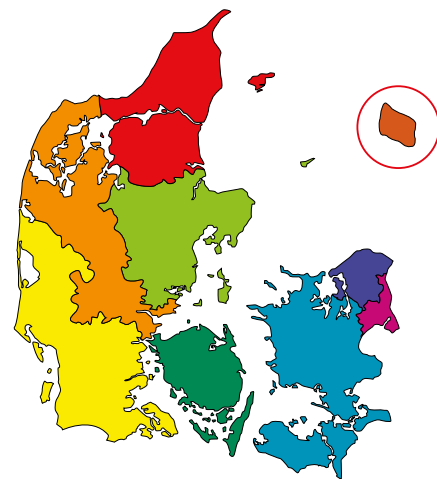
5000 - 5985

Carsten Hartmann ApS

Toldbodgade 14 • 5000 Odense C
Tlf. 66 13 00 71 • Fax 66 13 00 81

Værksted Industrivej 7 • Tlf. 66 15 28 40 • Mobiltlf. 20 21 00 71

Gislev Rejser

Ørbækvej 12-14
5854 Gislev
Tlf: 6229 1210
www.gislev-rejser.dk
E-mail: gislev@gislev-rejser.dk

6000 - 6990

Aflastningshjemmet Rendberg
et tilbud til udviklingshæmmede voksne og børn

Rendbjergvej 9
6320 Egersund
Tlf. 74 44 23 52

commIT ApS

Fiskerihavngade 13 B, 1. • 6700 Esbjerg
Telefon/telex 75 45 48 88

AL Maskinværksted ApS

Havdigevej 11 • 6700 Esbjerg
Telefon 75 12 45 51 • Fax 75 12 45 51

Drejekapacitet fordelt på 5 drejebænke ø 1000 mm x 5000 mm,
ø 1400 mm x 300 mm, vertikal fræser 300 mm x 1600 mm +
universal notstikkemaskine, specialværksted for svejsning af metaller
og støbegods, pålægning af hårdmetal og termisk sprøjtning.

Sponsoreret

Smede- og Maskinfabrik
Håndværkervej 65 • 6700 Esbjerg

Tlf. 75 15 38 43

7000 - 7990

Udlejning af fadøls-anlæg
Krogen 13 . 7200 Grindsted
75 32 26 63 • 20 23 45 26

FÅRUP SØ

Vandcykler og bådudlejning

Annalise Højrup • Fårupvej 46 • 7300 Jelling

Telefon 75 87 18 09

vi

gi'r

ren

service

Nygade 44 . 7400 Herning . Tlf. 97 12 46 11

v/ Ole Høllerup Andersen
Grøddevej 29 - 7430 Ikast
Tlf. 97 15 50 49

WESTERGAARD

STEN OG BILLEDHUGGERI

- Stort udvalg i smukke og spændende naturstene
- Fagfolk igennem 3 generationer
- Rimelige priser
- Frit leveret over hele landet

Bredgade 40 . 7600 Struer

Tlf. 97 85 06 73

GRAVESEN BLIK & VVS

V/Thomas Gravesen
Makholmvej 45
7600 Struer
www.gravesen-blik.dk
Tlf. 51 90 13 02

- Blikarbejde, Oliefyrrservice
- Renovering af huse - badeværelser og køkkener.
- Nybyg og servicearbejde
- Bolig ventilation, Biobrændsel, Solvarme
- Fjernvarme, Jordvarme.

RADIUS BYG

Alt i byggeri

Jord-beton- og kloakarbejde.
VVs- blik- og smedearbejde.
Totalentreprise

7600 Struer • Tlf. 97 86 50 02 • www.radiusbyg.dk

AUTOGÅRDEN

Holstebrovej 27
7600 Struer

97 84 06 50

John Nielsen

Damgårdsvej 12 • 7600 Struer
9785 1919 • 2235 7502

Kiropraktor

Per Fogsgaard

Vestergade 11 • 7600 Struer

Tlf. 97 84 00 90 • 40 13 79 79

8000 8990

v/Karen-Margrethe Krarup

86 55 69 00

Gylling Østergade 27 • 8300 Odder

Café Pakhuset
En sødlig Café
med god tid til det hele

Hvertager kl. 10 - 22.00
Ravnkildevej 10, 8300 Odder, Tlf. 87 00 33 66
www.cafepakhuset.dk

FRU MØLLERS MØLLERI

Bjeragerhougaard

Bjeragervej 35 • 8300 Odder • Tlf. 2178 2760
info@frumollersmoller.dk • www.frumollersmoller.dk

Afrensning og maling af stål- og eternittage

DJURS TAGMALING

v/ Jens Thomsen

Ravnsvej 10, 8400 Ebeltoft
Tlf. 86 34 28 79 - Biltlf. 40 87 28 79

KOLIND

v/ K.B. Jensen
Vesterågade 36 • 8560 Kolind

86 39 22 50
DØGNVAGT

Vognmand
Bjarne Ingolf Mortensen

Stationsvej 61 · 8700 Horsens

Tlf. 20 15 05 90

Mellerup Skolehjem

Støvringgårdvej 43, 8930 Randers NØ

Tlf. 78 41 00 00

Ved dødsfald, så henvend dem trygt til:

GLERUPS

BEGRAVELSESFORRETNING

v/Poul Glerup · Hougårdsvej 3 · 8950 Ørsted

Døgnvagt: 86 48 88 28

Tillid gennem 3 generationer

Holger Danskes Vej 17 · 8960 Randers SØ
Tlf. 87 11 00 90 · www.multitek.dk

Dansk Autohjælp

70 10 80 90

ØSTJYSK ARKITEKT- OG
PLANLÆGNINGSFIRMA ApS
Tlf. 86 44 22 66

★ Arkitektarbejde ★ Byfornyelse ★ Totalrådgivning

Randersvej 50, Mejlbj, 8981 Spentrup
www.oaplan.dk

9000 - 9990

AMU Nordjylland

AMU Nordjylland uddanner medarbejdere,
ledere, ledige og selvstændige i forhold til
de aktuelle behov på det nordjyske arbejds-
marked.

www.amunordjylland.dk

GUG VVS TEKNIK
Autoriseret VVS installator

Vissevej 133, 9210 Aalborg SØ
Tlf. 98142200 - 98314877
Mail. post@gugvvs.dk
www.gugvvs.dk

Peder Jelsbak Jensen

Kistehøjvej 12, Skibtvad
9900 Frederikshavn

Tlf. 98 46 52 79

Ole Kjær
have og landskabs design

Tranevej 28 · 9310 Vodskov
www.haveoglandskabsdesign.dk · SENr. 25266900
Tlf. 2181 6638 · okjaer@okjaer.dk

SAEBY
A/S Sæby Fiske-Industri

Sæby Fiskeindustri A/S
Gyldendalsvej 2-4 · 9300 Sæby
Tlf. 98 46 10 66
www.saeby.com

J. F. Fliser & Belægning

v/ Jan Fanø

Gultentorpevej 121 · 9230 Svenstrup

Alt i udendørs fliser
Ring og få et uforbindende tilbud

20 87 46 08

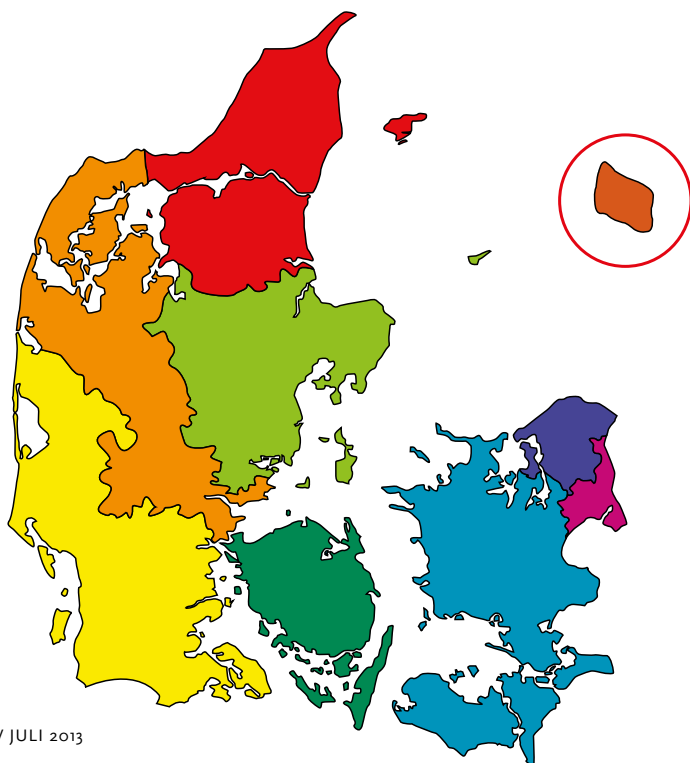
FARSØ
ENTREPRENØRFORRETNING

- Aut. Kloakmestre
- TV-inspektion
- Slamsugning

Vestbyen 43 · 9640 Farsø

Telefon 98 63 15 77

Mobil 20 69 72 61

- 1000 - 2990
- 3000 - 3670
- 3700 - 3790
- 4000 - 4990
- 5000 - 5985
- 6000 - 6990
- 7000 - 7990
- 8000 - 8990
- 9000 - 9990

Amtoft
BOLIGMONTERING
 Gl. Feggesundvej 107, Amtoft
Tlf. 97 99 32 12

MØBLER I FLERE ETAGER

 Region Syddanmark **Specialcenter for Voksne med Handicap**

Afdelinger:

- Grønnebæk, afd. Fuglemajgaard og Kompasrosen, Rødding.
- Bøge Allé 16, Ribe.
- Østruplund, afd. Marken, Skoven, Slottet og A-hus.

Højt specialiserede ydelser:

- Svær problemadfærd
- Foranstaltningssdomte
- Misbrugsproblematikker

Centeradresse:
 Klintebjergvej 75, 5450 Otterup
 Tlf. 9944 1400

www.oestruplund.dk

Autohuset Vestergaard A/S Handicap & Buscenter

Stor ekspertise i indretning af handicapbiler og busser

www.autohuset-vestergaard.dk/handicap - **Telefon 66 14 14 14**

Tømremester

Søren K. Nielsen

Tlf. 40 16 41 60

Skoletofte 15 • 8420 Knebel

Tømremester

Vestergade 11 • 4690 Haslev • **Telefon 56 31 03 74**

Opholdsstedet Vangedgaard

Vangedgaardsvej 50 • 5260 Odense S • Tlf.: 6615 1305

Vangedgårdsvej 50 • 5260 Odense
 Tlf. 66 15 13 05 • www.vangedgaard.dk

Botilbuddet på DNS for 10 voksne, heraf 6 med særlige behov - midt på Torsdag

Botilbuddet på DNS

Skorkærvej 8 • 6990 Ulfborg

Tlf. 97 49 18 49

www.botilbuddet-dns.dk

1 ledig plads

www.dækbilen.dk

Café Tusindfryd

Værested for voksne udviklingshæmmede

Amagerbrogade 212 B

2300 København S

Telefon 32587796

www.tusindfryd.nu

Vi hjælper Danmark på vej

COLAS DANMARK A/S

Industrivej 27 • 8800 Viborg

Telefon 89 26 46 11 • Fax 86 62 42 46

**Malerfirma
Ernst Hansen %**

Vi udfører alle opgaver inden for malerfaget, små som store, og står til rådighed med vejledning om farver, priser og vedligehold m.m.

Malerfirma Ernst Hansen A/S

Nordlandsvej 76 • 8240 Risskov • Tlf.: 70 27 12 11

E-mail: post@mfeh.dk

ADACTA

ADVOKATER

KØBENHAVN - MALMÖ WWW.ADACTA-LAW.DK

Advokaterne:

Kåre Traberg Smidt • Peter Frandsen
Charlotte Løfberg • Laue Traberg Smidt
Ulla Paabøl

Tlf. 70 70 15 48

Vi er altid lige i nærheden...
www.vagt.me

EIPRESS®

Randersvej 16
8800 Silkeborg
Tlf.: 86 81 61 11
www.eipress.dk

Grønlandsk forældreforening stiftet

En forældreforening for pårørende til mennesker med udviklingshæmning er nu, med støtte fra LEV, blevet etableret i Grønland. Foreningen havde stiftende generalforsamling i juni. Over 40 personer dukkede op til generalforsamlingen. Foreningen har fået navnet Inooqat, som på grønlandsk betyder "en man lever sammen med".

I de kommende måneder starter det egentlig arbejde med at få Inooqat op at køre. Det handler blandt andet om etablering af forældrenetværk i de fire største kommuner og indsamling og formidling af livshistorier om det at være udviklingshæmmet i Grønland. Det sker i samarbejde mellem den grønlandske bestyrelse og LEV. Til foreningen er der ligeledes blevet ansat en kontor-

leder, som hedder Pauline Abelsen, der skal arbejde fuld tid i Inooqat.

Op til generalforsamlingen blev der holdt et seminar i Nuuk om inklusion af mennesker med udviklingshæmning i Grønland og Norden. Seminaret var det første af tre planlagte seminarer, der involverer nordiske organisationer for udviklingshæmmede og deres forældre. På deltagerlisten var både forældre og fagpersoner, og den grønlandske minister for Familieanliggender Martha Lund Olsen deltog også på seminaret. Der var også deltagere fra Sverige og Færøerne, der var med som oplægsholdere.

Mangel på inklusion, mangel på viden om rettigheder og dårlige muligheder for uddannelse. Det var blandt de emner, som kom på bordet under seminaret, og som Inooqat kan arbejde videre med.

Forud for seminaret og generalforsamlingen havde der været god dækning af begivenhederne i de grønlandske medier, både lokalt og nationalt.

En dag i Sommerland Sjælland

LEV Holbæk/Odsherred inviterer alle børnefamilier til en gratis dag i Sommerland Sjælland.

Tid: Onsdag d. 24. juli kl. 10.00.

Mødested: Ved indgangen til Sommerland Sjælland

Ved et medlemskab af LEV er der gratis adgang for en voksen og et barn. Ved dobbelt medlemskab er der gratis adgang for to voksne og et barn.

Eventuelle søskende kan deltage for 185,00 kr. - normalpris kr. 220. Ved tilmelding oplyses medlemsnummer.

Er man endnu ikke medlem af LEV, så kan man melde sig ind ved tilmelding.

LEV er vært ved en sandwich + en vand

TILMELDING

Senest d. 17. juli til Mogens Hansen
på tlf.: 2149 5389 eller mail: sk@lev.dk

Børn med handicap bliver gemt væk

Børn med handicap er blandt de mest udsatte i verden. Det fremgår af Unicefs årlige statusrapport *The State of the World's Children*, skriver dr.dk.

Rapporten fortæller, at børnenes handicap efterlader dem isolerede, sårbare over for vold og andre overgreb og uden adgang til de sociale ydelser, som de har ret til og behov for.

Især i den tredje verden bliver mange børn med handicap holdt isoleret fra deres omgivelser, enten fordi deres familier ikke har råd til at tage sig af dem, eller fordi deres handicap er tabu i det område, hvor de bor.

Unicef anbefaler, at flere af verdens regeringer implementerer FN's Handicapkonvention i deres lovgivning, og at de bekæmper stigmatisering af børn med handicap og støtter dem til at opnå samme rettigheder som andre børn.

Ny film sætter fokus på problemer med digitalisering

Det er langt fra alle hjemmesider, der er optimeret i forhold til de handicap, folk med funktionsnedsættelser kan have. For at sætte fokus på det, har Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med virksomheden Siteimprove lavet en kort dokumentarfilm "De oversete brugere - tilgængelighed på nettet" om de vanskeligheder, man som handicappet kan have på nettet.

Ideen til dokumentaren opstod som følge af en rapport fra Digitaliseringsstyrelsen, der viste, at op mod 20 procent af befolkningen oplever vanskeligheder med digital selvbetjening. "De fem brugere med forskellige funktionsnedsættelser, som i dokumentaren alle skal forsøge at ændre adresse via borger.dk, er en øjenåbner for mange og vidner i særdeleshed om de vanskeligheder, som mange borgere møder i en stadigt stigende digitaliseret verden," udtaler Morten Ebbesen, direktør i Siteimprove A/S.

Se videoen her:

siteimprove.dk/files/menneskeret.zip

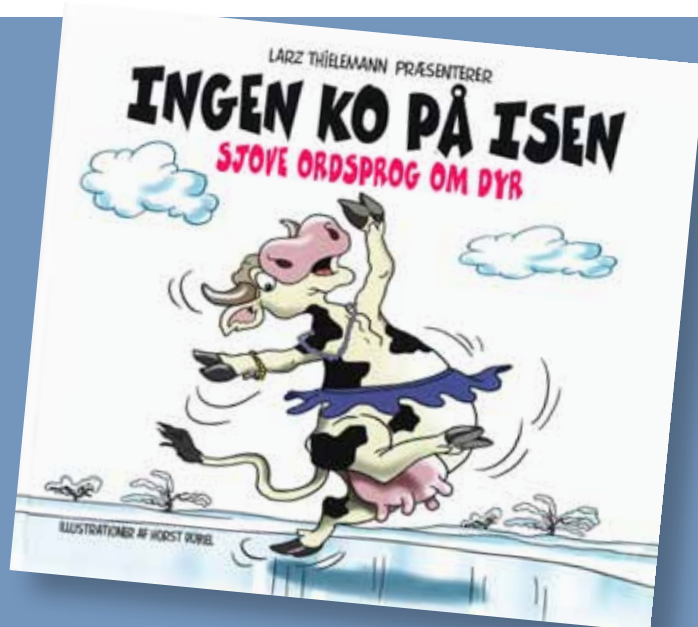
INGEN KO PÅ ISEN

"Ingen ko på isen – betyder at der ingen problemer er. Ordsproget er opstået i en tid, hvor køerne gik ude hele året – også på de tilfrosne søer. Når køerne gik igennem isen blev det taget som et forårstegn. Med tiden fik udtrykket den betydning, det har i dag."

Citatet er fra en ny bog, som netop bærer titlen *Ingen ko på isen* – en bog til børn med sjove ordsprog om dyr, som sætter fantasien i gang. Meningen med bogen er, at den skal læses med børnene. Bogen er skrevet af Larz Thielemann, der blandt andet har arbejdet meget med børn med hjerneskade og indlæringsvanskeligheder.

Ingen ko på isen, Larz Thielemann.

Forlaget Hjernetips. Bogen kan købes på sundebørn.dk

Få hjælp til at komme ud i foreningslivet

Vil du gerne være aktiv i en forening, men er det svært at finde den rette? Eller er det svært at finde ud af, hvor tilgængelige og inkluderende foreningerne er? Så kan du nu få hjælp af SUMHs foreningsguider, hvis du er under 25 år og har et handicap.

SUMH, Sammenslutningen af Unge Med Handicap, har startet projektet *Foreninger for alle* – et projekt der har til formål at hjælpe og guide børn og unge mennesker med handicap ud i foreningslivet. Det er gratis at få hjælp af foreningsguiderne.

Læs mere på www.foralle.nu

Påtaler om handicap fra FN-komité

Danmark var til vurdering hos FN's komite om økonomisk, sociale og kulturelle rettigheder den 10. maj. Komiteen påpeger, at Danmark hurtigst muligt skal vedtage et generelt forbud mod diskrimination på grund af handicap.

Komiteen er også opmærksom på underrepræsentationen af mennesker med handicap på arbejdsmarkedet og opfordrer derfor regeringen til at tage initiativer, der skal sikre et inkluderende arbejdsmarked.

Stramningerne i førtidspensionen undgår heller ikke komiteens opmærksomhed, og komiteen påtaler reglerne for tildeling af førtidspension til personer, der har handicap og er under 40 år gamle. Sidst, men ikke mindst opfordrer komiteen regeringen til at ratificere tillægsprotokollen til Handicapkonventionen.

Danske Handicaporganisationer (DH) havde sendt sin kritik til komiteen i samarbejde med European Disability Forum og International Disability Alliance.

Integration af udviklingshæmmede i kirken

Hvis man som udviklingshæmmede kommer ind i en dansk folkekirke, kan det være svært at følge med. For eksempel tales der i gudstjenesten mest til intellektet, og det kan forhindre handicappede i at forstå budskabet og føle sig som en del af fællesskabet.

Det rådes der nu bod på med et hæfte, som giver enkle anvisninger på, hvordan man imødekommer udviklingshæmmede i kirken. Hæftet "Inspirationsfolder til at være kirke – sammen med mennesker med særlige behov" er udgivet af et udvalg, der består af biskopper, sognepræster, pårørende til udviklingshæmmede og repræsentanter for organisationerne LEV og Kristelig Handicapforening.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Telefon: 3635 9696

E-mail: lev@lev.dk

Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)

2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen

Tlf. 4016 8044

e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Tonny Mortensen

Tlf. 2168 6273

e-mail: hilde-morten@post.tele.dk

LEV BLADET:

Nr. 4/62. årgang 2013

ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt

Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International

NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,

Lasse Rydberg, Hans Andersen,

Thomas Gruber

FORSIDEFOTO:

Hans Juhl

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Telefon: 3635 9696

Telefax: 3635 9697

E-mail: redaktion@lev.dk

Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline LEV 5/2013 er 7. august.

Bladet udkommer 3. september.

ANNONCEEKSPEDITION:

FL Reklame

Damgårdsvej 46, Gram

8660 Skanderborg

Tel. 8793 3788

Email: fl@flreklame.dk

OPLAG: 8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:

10.00-12.00

Torsdag, fredag, lørdag, søndag:

Lukket

Ring 8038 0888

(LEV betaler samtalen)

E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen

Tlf. 6445 1562

e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen

Tlf. 2151 0399

e-mail: svendp07@gmail.com

Billund

Mette Andersen

Tlf. 2870 3091

e-mail: flintemarken@gmail.com

Dragør/Tårnby

Jacob Taarup

Tlf. 2828 9866

e-mail: jacob.taarup@identitas.dk

Egedal

Jane Villemoes

Tlf. 4031 7597

e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen

Tlf. 7545 0383

e-mail: dhprivat@mail.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær

Tlf. 8691 1070

e-mail: thykeer@webspeed.dk

Faxe/Stevns/Vordingborg

Kristian Nicolaisen

Tlf. 2259 3050

e-mail: vibeke@angelman.eu

Frederiksberg

Kirsten Bartroff

Tlf. 3871 3158

e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich

Tlf. 4738 4010

e-mail: lev.frederikssund@gmail.com

Furesø

Sine Holm

Tlf. 4498 4454

e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick

Tlf. 6268 1987

e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen

Tlf. 3968 2056

e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)

Tlf. 3969 5852

e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)

Tlf. 4390 8963

e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen

Tlf. 5444 5656

e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen

Tlf. 7484 1665

e-mail: solvej@dbmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen

Tlf. 4971 9471

e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich

Tlf. 7589 7919

e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen

Tlf. 4922 6162

e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen

Tlf. 4491 9168

e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann

Tlf. 4826 1050

e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk/Odsherred

Morten Løvschall

Tlf. 5917 3917

e-mail: morten@lovschall.name

Høje-Taastrup

Erik Petersen

Tlf. 2211 3430

e-mail: svane1@post11.tele.dk

Hørsholm

Flemming Sundt (kontaktperson)

Tlf. 4586 1707

e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Kalundborg

Søren Hansen

Tlf. 5950 7416

e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen

Tlf. 6534 1509

e-mail: lauhed@mail.dk

Kolding

Inge Stausholm

Tlf. 7553 1320

e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschild

Tlf. 3581 3322

e-mail: danielle@proschold.dk

Køge

Ulla Fougt

Tlf. 5682 2369

email: u.fougt@yahoo.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)

Lavendelvej 11

4920 Søllested

Mariager Fjord/

Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen

e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst

Tlf. 9776 4698

e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll

Tlf. 4029 6097

e-mail: kovsboell@hotmail.com

Næstved

Hanne Kristensen (kontaktperson)

Tlf. 2291 5746

e-mail: larskristensen@stofanet.dk

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen

Tlf. 3020 9133

e-mail: lev.odder@gmail.com

Odense

Dorthe Elise Nielsen (kontaktperson)

Tlf. 6611 1099

e-mail: mia21@webspeed.dk

Randers

Preben Schmidt

Tlf. 8640 2217

e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: bjls@lejre.dk

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Anders Daugbjerg
Tlf. 9751 1719
e-mail: a.d@mail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 58376012
e-mail: gla@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
e-mail: fluefinn@gmail.com

Thisted

Gerda Kobberøe (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kari Overhalden
Tlf. 7572 1590
e-mail: kari@tilmar.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Torben Olsen (kontaktperson)
Tlf. 3647 0212
e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Vestjylland

Kurt Weise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.weise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Henning Gregersen
Tlf. 8665 9525
e-mail: hg-kg@hotmail.dk

Aabenraa

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvdnet.dk

Aarhus/Norddjurs/Syddjurs

Anni Sørensen
(konstitueret formand)
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 3116 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.Rubinstein-TaybiSyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henrichsen
Tlf. 2254 6653
e-mail: elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

JYSK støtter handicapidrætten i dit lokalområde

JYSK.dk

STU Nextjob

SÆRLIGT TILRETTELAGTE
UNGDOMSUDDANNELSE
FOR UNGE I HOVEDSTADSOMRÅDET

Tre år med individuelt
tilpasset undervisning i
trygge rammer, venner
og sammenhold.
Ingen kedelig skole-
bænk, men spændende
læring for livet

Sport, individuel læring
& kultur
det' Nextjob der duer!

Sandtoften 3-7 2820 Gentofte
Tlf.: +45 28 05 26
www.nextjob.dk nextjob@nextjob.dk

HOTEL DAGMAR

Miniferie i charmerende, idylliske og historiske Ribe.

Pris fra kr. 595,00 pr. person pr. dag (højsæson og weekend kr. 795,-)
Inkl. 2-retters aftenmenu, overnatning i delt dobbeltværelse
og morgenbuffet. Min. 2 døgn.

Torvet 1 • 6760 Ribe • Tlf. 75 42 00 33
www.hoteldagmar.dk

AKTIVITETSCENTRET KELLERSVEJ

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

MANGFOLDIGHED OG MULIGHEDER

Flexibilitet • Oplevelser/omsorg • Neuropædagogisk tilgang
Dyrehold og ridning • Mulighed for halvtidspladser
• Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13 - 23. 2860 Søborg
Telefon 39 57 33 60 - E-mail: ac-kellersvej@gladsaxe.dk
Hjemmeside: www.gladsaxe.dk/ac-kellersvej

Hjælp til selvhjælp

på Kommunikationscentret - Region Hovedstaden

Lær nye teknikker til at klare hverdagen,
hvis du har svært ved at **se, høre, tale,**
huske eller læse. Kontakt os på 45 11 46 00
for at høre om dine muligheder.

Kommunikationscentret

SALG • SERVICE UDLEJNING

- Flight cases
- Bas-kasser
- Stativer
- og meget
andet tilbehør...

**RAN
MIX**
Lyd & Lys

RAN-MIX . MYNTEVEJ 11 . HELSTED . 8920 RANDERS NV
TLF. 86 43 87 77 (HVERDAGE 9-16) . WWW.RAN-MIX.DK

Pernillebo

Pernillesvej 1
4293 Dianalund
Tlf. 58 28 63 30

2 ledige pladser

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommer-
højskoler, weekendkurser samt for
undervisning i Kolding, Fredericia
Vejle, Svendborg og Langeland.

JOB & AKTIVITETSCENTER VESTEGNEN

Tilbyder beskyttet beskæftigelse efter Serviceloven § 103, samt aktivitets- og samværstilbud efter samme lov § 104, på matriklerne Langbjerg, Hesselager, Kettehøj, Knudslundvej samt i Ballerup.

AIM - Arbejdsmarked i Midten, tilbyder muligheder for job og undervisning, så tæt på det almindelige arbejdsmarked som muligt.

Forskellige tilbud efter Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 32 – bl.a. afklaring af arbejdsevnen for sygemeldte borgere og ledige, der har fået tilkendt fleksjob.

Tybjergparken 2 • 2660 Brøndby
Tlf.: +45 4328 3230
E-mail: jacsydvest@brondby.dk
www.jacvestegnen.dk

POUL PEDERSEN A/S

Murer- og entreprenørfirma

Med mange engagerede medarbejdere løser vi alt i byggeopgaver i total-, hoved- eller fagentreprise ...

Grimhøjvej 12 • 8220 Brabrand • Tlf. 86 26 21 44

DANKØL A/S
KØLETEKNIK SIDEN 1995

KLIMA - KØL - FRYS - ISMASKINER

TLF.: 70 20 45 45 – www.dankoel.dk

CAMTO A/S

Måløv Værkstedby 105
2760 Måløv

Telefon 44 97 33 50

DOLLE

Vestergade 47 • 7741 Frøstrup
Telefon 97 99 14 22 • www.dolle.dk

Aalestrup

Busgade 10 D - 9620 Aalestrup
Telefon 99 66 94 94

www.byen-i-byen.dk

UNGDOMSUDDANNELSESCENTER MAGLEMOSEN BALLERUP

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemeden er et uddannelsesstilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelsesstilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelsesstilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

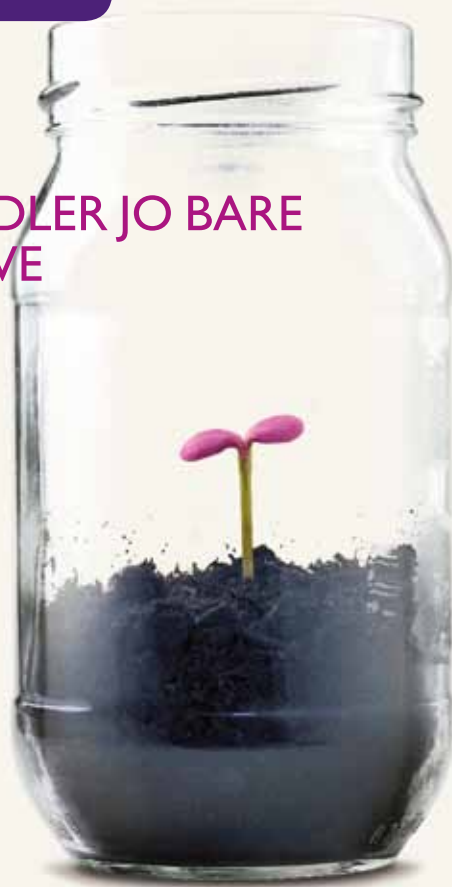
- Individuelt tilrettelagt uddannelsesstilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemeden@balk.dk • www.maglemeden.dk

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem HANDI forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup, Tlf. 3635 9696